

Most med Ameriko in Rusijo ogrožen Japonsko izkrcanje na Aleutskih otokih

Sanghaj, 14. jun. Poročila iz anglosaških virov, ki javljajo o japonskem izkrcanju na Aleutskih otokih, zlasti zamočijo zelo važna dejstva, kar izjavi slabo voljo v ameriški javnosti. Ta nevolja je razumljiva, saj gre za prvi neposredni napad na ameriško celino. Z druge strani pa javnost dobro ve, kaj pomenijo ti dogodki za ameriške načrte, da uspešno poročila vestno taje najvažnejše podrobnosti. Ako Amerika v resnici ne bo mogla več neomejeno razpolagati z Aleutskimi otoci, čeprav bi ji ostali nekateri manjši otoci, kar se davno ni gotovo, bi bila ameriška ofenziva v tem delu sveta popolnoma onemogočena.

»United Press« pravi, da je tudi mornariško ministrstvo potrdilo japonsko izkrcanje na Attu, do juna pravilo druge vesti, da se japonske vojne ladje še vedno nahajajo v luki Kiska, kar se pravi z drugimi besedami, da je tudi ta važna točka že v oblasti Japoncev. Ista agencija pravi, da so se te japonske akcije izvršile v najbolj zapadnem delu Aleutov, namreč na točkah, ki so najbližje japonskim oporiščem. S tem je postalo jasno, da je znameniti most med Ameriko in Sovjetsko Rusijo v veliki nevarnosti, ako se ameriškim brodomu ne bo posrečilo prebrati sovražnika z otokov, preden se je tam utrdil in ugnedil.

Te in slične podrobnosti, ki jih navaja anglosaška agencija, zbuja domnevo, da se v Washingtonu doslej še niso odločili objaviti dejstvo japonskega izkrcanja, ker so upali, da bodo sovražnika med tem že pregnali z ameriških tal. Nadaljnja izjavka iz Washingtona poroča, da je bil izvršen prvi japonski napad 3. junija istočasno s poletom japonskih bombnikov in lovcev v Dutch Harbour. Včeraj zjutraj je uradna britanska agencija razširila neko uradno ameriško izjavo, po kateri se na eni strani nadaljuje izkrcanje Japoncev, na drugi strani pa je bil sovražnik že pre-

gnan z najbolj obljudenega dela otoka Attu ter s skupine Podganjih otokov, kjer leži luka Kiska. Ako je to res, je čudno, zakaj so japonske vojne ladje še vedno v omenjeni luki, kakor so smeli povedati vesti anglosaških agencij. Zdi se torej, da gre za debelo laž poveljništva ameriškega brodomu, ki je že prej izjavilo, da imajo Japonci namen, osvojiti ves zapadni del Aleutskih otokov. V Washingtonu tudi podarjajo, da leži otok Attu 1240 km zapadno od Pearl Harborja in da je, čeprav malo obljuden, vendar strateško zelo važen. Otok ima razen tega odlično pristanišče, ki so se ga ameriški hidroplani posluževali kot vmesnega oporišča. (»Piccolo«.)

Bern, 15. jun. Glede japonskega izkrcanja na Aleutih objavljajo listi tudi vesti iz anglosaškega vira preko Washingtona, po katerih v washingtonskih uradnih krogih ničesar ne vedo, da bi se japonske čete izkrcale na kopnem pri Dutch Harbourju. Eden izmed listov je objavil naslednji komentar: Če ima ta demant kako vrednost kot demant, s katerimi je Washington oporekal v preteklih dneh, da bi se sovražnik Američanov št. 1 izkrcal na nekaterih točkah Aleutskega otoka, pomeni to, da so Japonci že na kopnem pri Dutch Harbourju. (Le ultiime notizije.)

Še ena ameriška križarka potopljena

Tokio, 15. jun. d. Japonski glavni stan je objavil dodatni komunikacijo, ki pravi, da so japonske mornariške in letalske sile v teku napada na otoko Midway potopile poleg sovražnikovih edinic, ki so bile objavljene že v prejšnjih poročilih, še eno ameriško križarko razreda »San Francisco« (9950 ton). Ameriško letalstvo je v borbah okrog otoka Midway izgubilo v celoti 150 letal.

Japonsko prodiranje na Kitajskem Nove osvojitve v pokrajini Kiangsiju

Tokio, 15. jun. S. S. fronte v Kiangsiju poročajo, da japonske sile še naprej napredujejo v gorskem področju pri Vuansun južno od Jusua, kjer so uničile večji del 151. sovražne divizije. Druge japonske edince so za petami ostankom 25. čingkiške divizije.

Tokio, 15. jun. S. Od 31. maja do včeraj so se japonske sile, operirajoče v zapadnem Kiangsiju, borile proti 51.000 kitajskim vojakom in zažele 1980 ujetnikov. V tej dobi je padlo 11.430 Kitajcev. Plen Japoncev obsega 12 gorskih topov, 36 brozastrelnih topov, 240 težkih in lahkih strojnica, 3318 pušk, 280 metalcev bomb, 12 avtomobilov in 50 drugih motornih vozil ter veliko količino streliva.

Tokio, 15. jun. s. Po poročilih s fronte v Čekjangu so japonske čete, ki so včeraj v Kiangsiju iz pokrajine Čekjang, naglo napredovale proti jugu in zasedle Kvangfeng, važno oskrbovalno središče sovražnika. Japonske edince so takoj nadaljevale svoj zmagovit pohod in so zdaj samo 18 km od glavnega stana tretjega sovražne kasu. Misli se, da bo tudi ta kraj kmalu v japonskih rokah.

Tokio, 15. junija. s. S. fronte v Čekjangu poročajo, da so japonske čete včeraj zjutraj v Korakale v Patušen v Kiangsiju ter napredujejo ob sodelovanju z drugimi četami, ki prodirajo v drugih predelih te pokrajine. Nek japonski oddelki je uničil ostanke čete 25. divizije ter je prekoračil železniško progo Čekjang-Kiangsi.

Tokio, 15. jun. (Domei.) Iz kitajske pokrajine Kiangsij javljajo, da je glavni stan japonskih ekspedicijskih čet v centralni Kitajski objavil poročilo, da so japonske čete v ponedeljek v zgodnjih jutrnjih urah zasedle mesto Šangjao (Kvangsin) v pokrajini Kiangsi.

Tokio, 15. jun. (Domei.) Po zavzetju mesta Kvangsina v centralni kitajski pokrajini Kiangsij javljajo s pristojnega japonskega vojaškega mesta, da je bil v Kvangsinu doslej sedež glavnega stana tretjega čingkiškega vojnega pasu. Japonske čete so mesto popolnoma okupirale v ponedeljek ob 7. zjutraj. Pred zavzetjem Kvangsina ki predstavlja strateško zelo važno oporišče za nadaljevanje japonskih vojaških operacij v centralnem delu Kitajske, so japonske čete prekoračile mejo med pokrajinama Čekjang in Kiangsi. Po prestopu meje so japonske čete prodrele proti jugu in v nedeljo zasedle mesto Kvangfeng, ki leži 22 km vzhodno od Kvangsina, ter mesto Sanehtsu, ki leži 18 km oddaljeno od Kvangsina. Na osvojenem ozemlju se nadaljuje japonsko občestvalne operacije.

Bangkok, 15. junija. s. Glavno poveljništvo tajskih čet javlja, da tajske čete napredujejo še vedno v državi Čan in so zasedle mesto Ad. 50 km severno od Kongtunga.

Kitajska zahvala Japoncem za osvoboditev

Kanton, 15. jun. d. V petek se je pri japonskih oblasteh v Kantonu zglasilo 30 zastopnikov kitajskega prebivalstva iz Čung-pašela in iz Hansiela v centralnem delu pokrajine Kvangtung. Kitajsko zastopstvo je japonskim oblastem izrazilo zahvalo za izpust, s katerimi so jih Japonci osvobodili izpod čumkinskega režima ter jim omogočili priti v sestav ozemlja pod nacionalno kitajsko vlado v Nankingu.

Aretacije vohunov v Sanghaju

Sanghaj, 15. jun. s. Japonsko orožništvo je zaključilo preiskavo v zadevi treh tujih novinarjev, ki so bili aretirani pred nekoliko meseci. Orožništvo je sedaj sporočilo javnosti podrobnosti te zadeve. Gre za Američana J. B. Powella, izdajatelja revije, ki je vzdrževal obširno organizacijo za obveščevanje neke tuje države. Powell je bil razen tega strasten sovražnik Japoncev in je v svojem listu objavil odkrito protijaponske članke. Bil je tudi velik prijatelj Čungkinga. Drugi aretiraneec je tudi Američan F. B. Oppel, direktor »Sanghaj-ske večerne pošte«. Spročilo je o razmeščanju japonskih čet na Kitajskem ameriško vojaškemu atašeju in častnikom, ki so vzdrževali zvezo z mornarico neke tuje države. Tretji je Anglež G. W. Woodhead, ki je izkoriščal svoj položaj kot star novinar,

Singapuro. Od Tokija do Singapure bodo ekspresni vlaki potrebovali približno 80 ur.

Opomin tržaških skvadristov

Zaradi atentata, čigar žrtev je postala Ariella Rea, članica ženskega fašija v Ljubljani, so skvadristi napelili po vsem Triestu naslednji opomin:

»Tržaški skvadristem se je že davno naveličal gledati mirno zločinske akcije slovanstva v službi Moskve židovske anglo-ameriške demoplutokracije. Zadnji atentat, izvršen v Ljubljani proti neoboroženim ženskam, ki so imele edino to krivdo, da so prožile z značilno rimsko in fašistovsko človekoljubnostjo roko slovenskemu prebivalstvu nove italijanske pokrajine, je presel vsako mero.

Dovolj! Ta kile vres iz naših prs, in čustva vsega tržaškega prebivalstva, ki niti v pretekli dobi ni pozabilo in ni nikoli dovolilo, da bi slovanstvo z dinamitnimi napadi omadeževalo globoko italijanstvo, ki je v naših srcih.

Sovražniki Fašizma in Italije vseh barv in vseh plemen ter vseh ver, pozor!

- 1.) Skvadristi ne spijo, marveč bde dan in noč, da onemogočijo nadaljnje zločine in da bi prebivalstvu prihranili nadaljnjo žalost in nadaljnje atentate proti našemu trdnemu občestvu. Na vsak zločin bodo odgovorili z dejanjem: naše mrtve bomo znali stvarno in temeljito osvetiti.

- 2.) V Triestu se govori in se mora govoriti samo italijanski. Ni slovenskih državnih v Italiji, marveč so le italijanski državljani slovenskega rodu, ki morajo znati vesti se disciplinirano v vsem svojem dejanju in nehanju.

- 3.) Kakršnakoli soudeležba, aktivna in pasivna, bo kaznovana na eksperimentalen način z ono našo strogostjo, ki je dobro znana sovražnikom Italije.

Zaplemba večje količine sladkorja

Urad Visokega komisarijata za kontrolo cen sporoča:

Težavne in potrpežljive preiskave, ki jih je izvršil urad Visokega komisarijata za nadzorstvo cen, so končno privedle do razkritja tajne in brezvestne spekulacije z živilom, ki se je že dalje časa širila v našem mestu v škodo manj imovitega in poštenjega dela prebivalstva in v izključno korist nekaterih maloštevilnih sebičev.

Zloraba se tiče podrobnosti prodaje velikih količin sladkorja po prepovedanih cenah, količin, ki so bile po nepoštenem poteku odvzete izdelovalcem likerjev in skrite v neki sobi hotela »Sober«. Naznanjena sta bila in takoj aretirana: Babnik Franc, trgovec iz Domžale, in Ivan Pek iz Sreberja pri Ljubljani. Prvi je obdolžen kot glavni krivec, da je izvršil omenjeni zločin, drugi je obdolžen kot soudeležec zlorabe.

Razen tega sta bila kot skrivca naznanjena Kr. Kvesturi lastnik in nočni čuvaj omenjenega hotela Potočnik Konstantin in Smeš Ivan. V hotelu so varnostni organi našli v štirih vrečah 396 kg sladkorja. Ta količina kakor tudi 124 kg sladkorja, ki so ga našli v tovarni za likerje v Tomačevem, je bila zaplenjena in predana Predovu, ki bo poskrbel, da pride sladkor v prid splošni potrebi.

Nevtralnostna politika republike Čila Izjava čilskega zunanjega ministra

Santiago, 15. jun. s. Zunanji minister Bares je o vesteh, ki so krožile pretekle dni glede takojšnje prekinitve diplomatskih odnosov republike Čile s silami osi, izjavil naslednje:

Dokler sem jaz v zunanjem ministrstvu, sta vodstvo in odgovornost glede odnosov s tujino naloga, ki se tiče izključno same mene in samo jaz lahko govorim kot pooblaščen zastopnik politike šefa države. Kot tak izjavljam, da sloni zunanja politika neizpremenjeno na načelih, ki jih je postavil šef države s svojo poslanico dne 21. maja.

Glede alarmantnih vesti, ki so zgoraj omenjene, razpravlja list »Nation« v uvodniku o prednostih, ki jih nudi čilsko zadržanje v zunanji politiki. List poudarja, da mnoge osebe, ki so pretekli petek razširjale te vesti, niso bile nikoli demokratične in je njihova ljubezen do Roosevelta samo izraz protitotalitarnega nazora. Ljubzen teh ljudi do Roosevelta se lahko nekega dne takoj spremeni v sovraštvo in demokratizacijo Zedinjenih držav v Severni Ameriki lahko postanejo zastopniki imperializma in plutokracije. So ljudje, nadaljuje list, ki smatrajo vojno kot ugodno priliko za velike kupčije in sijajne dobičke. Brezbržni so glede žrtvovanja krvi. Zanje obstaja samo dobiček s pomočjo spekulacij in borze. Državljanji so se lahko nedavno prepirali o tej resnici, kajti vest o prekinitvi odnosov s silami osi, trgovski svet močno vznemirila in nastala je

nekakšna panika. Mnogi so zgubili del svojega premoženja, dočim se je posrečilo brezvestnim spekulantom zaslužiti v nekaj urah ogromne vsote. Ti umazani spekulanti, zaključuje list, delajo brez tveganja in brez žrtvovanja krvi proti republiki.

Japonska in Čile

Tokio, 15. jun. (Domei.) Japonski zunanji minister Togo je včeraj sprejel predstavnike čilskega časopisa, ki se bodo v kratkem vrtnili v svojo domovino. V razgovoru s čilskimi novinarji je zunanji minister Togo izrazil upanje, da se čilska republika ne bo pustila vplivati od manevrov Zedinjenih držav, ki stremijo za tem, da bi Čile zapletle v konflikt za ameriške interese. Togo je izrazil nado, da bodo tudi v bodoče ostali odnosi med Čilom in Japonsko enako prijateljski, kakor so bili doslej.

Deportacija osovinskih državljanov iz Peruja

Buenos Aires, 15. jun. d. Iz mesta Calao v republiki Peru javljajo, da je včeraj od zamkaj odpuljo na krovu ameriškega transportnega parnika »Arcadia« 600 japonskih, italijanskih in nemških državljanov, ki bodo deportirani v Zedinjene države. Večina deportirancev je bila dolga leta stalno naseljena v Peruju in so peruske oblasti očitno na ameriško intervencijo ukinile dovoljenje za nadaljnje bivanje osovinskih državljanov v tej južno ameriški republiki.

Veliko pomanjkanje kavčuka v Ameriki

Roosevelt poziva k zbiranju starih zalog

Buenos Aires, 15. jun. s. Roosevelt je otvoril akcijo za zbiranje kavčuka, ki bo trajala dva tedna in sicer od 15. do 30. junija. Akcija je novo presenečenje za ameriški narod, ki je mislil, da bodo ogromni viri Amerike ostali neizkoriščeni in da življenje naroda ne bo utrpelo bolečih sprememb. Dogodki pa se niso skladali z besedami in nagel zmag japonskega orožja v vzhodni Aziji ter akcije osnih podmornic, ki so prodrele do ameriške obale, so prisilile Američane k omejitvam, ki nikakor niso bile v naruri. Država, ki se je bahala, da ima največ avtomobilov na svetu, mora sedaj omejevati promet do skrajnosti zaradi pomanjkanja goriva in kavčuka in ne more krmiti potreb vojne glede kavčuka, ki so ga uvažali iz vzhodne Azije, ki je sedaj v govesti Japoncev. Predsednik Roosevelt je govoril po radiu in dejal, da vojaka do skrajnosti omejuje poraba kavčuka, nemogoče pa je, da bi izhajala brez njega. Kljub podvzetim ukrepom so potrebne ogromne količine te surovine. Tudi proizvodni proces zahteva uporabo kavčuka. Zaradi tega je treba zbrati ves kavčuk, ki se nahaja v državi.

Čavi. Treba je zbrati ves kavčuk, ki ga bo moglo z novimi načini obdelovanja združiti z rezervami novega kavčuka in s njimi kriti potrebe vojske in industrije. Potrebujemo tudi najmanjše količine kavčuka, ki ga lahko pogrešamo. Ko bo zbiranje zaključeno, bomo vedeli, kolikšne so rezerve in bomo lahko pripravili svoje načrte. Zbiranje se bo vršilo v zasebnih stanovanjih, v uradih, v tovarnah in v delavnicah. Na podlagi sporazumov s petrolejsko industrijo bodo pri 400.000 bencinskih dobavljajnicah, ki so raztresene po vsej državi in ki sedaj povečini ne obratujejo, osnovali skladišča za zbiranje kavčuka. Potem, ko je pozival državljane, naj avtomobile čim manj uporabljajo, in izjavil, da bo preteklo še mnogo časa, preden bo lastnik štirih starih pnevmatik lahko dobil štiri nove, je Roosevelt zaključil svojo izjavo s pozivom na patriotizem Američanov in izjavil, da se brez kavčuka moderna vojna ne more dobiti. Ker so Japonci s svojimi okupacijami odvzeli Ameriki 92 odstotkov uvoza te neobhodno potrebne surovine, je nujno potrebno, da zbiranje tako uspe, kakor želi vlada.

Gospodarstvo

Proizvodnja rožnega olja v Bolgariji

Med kulturne ratline, ki zahtevajo poseben način obdelave in posebne klimatske pogoje spada kultura vrtnic za pridobivanje rožnega olja. Na tem področju si je Bolgarija pridobila nekaj svetovni monopol. Poskusi, ki so jih napravili z gojitvijo vrtnic v Nemčiji in Franciji, niso uspeli, ker tam niso dani tako ugodni naravni pogoji in je proizvodnja neprimerno dražja. Samo v Mali Aziji ponekod še z uspehom pridobivajo rožno olje.

Trenutno je letina v Bolgariji v polnem teku. Na širokem področju med balkanskim pogorjem in Srednjo goro se razprostirajo ogromna polja z nasadi vrtnic, ki so prav v sedanjem času v bujnem cvetju. Z veliko pazljivostjo trgajo kmetice nežne cvete v košare, nakar jih v vrečah odvažajo v destilacijske obrate. Te destilacije, kjer se pridobiva najdražji kmetijski pridelek na svetu — rožno olje — so najmodernejše urejene. Le redko se še naidejo stari primitivni kotli za kuhanje, ki so jih pred stoletji uporabljali kmetje.

Kultura vrtnic za pridobivanje rožnega olja zahteva mnogo truda in pazljivosti. Vrsta vrtnic, ki se goji v Bolgariji, se razlikuje od naših vrtnic predvsem v tem, da daje neprimerno več cvetov. Ta vrsta pa uspeva samo na področju med navedenimi pogorji, kjer so za to kulturo poleg zemlje najprimernejši klimatski pogoji. Rastlina zahteva intenzivno, toda ne premočno sonce, dobro zemljo in milo podnebje s čim manjšimi spremembami v temperaturi. Tamošnji kmetje gojijo vrtnice že več sto let in je pridobivanje rožnega olja prva bolgarska kmetijska panoga za izvoz. Vrtnice so gojili bolgarski kmetje preden se je razširilo vinogradništvo — in preden se je začela gojitev tobaka.

Cena rožnemu olju znaša okrog 800 do 1000 nemških mark za kilogram. V destilacijski napravah kuhajo cvete, pri čemer odvažajo nastalo paro, iz katere pridobivajo tako zvano rožno vodo, ki vsebuje že precej olja. Iz te rožne vode, se polagoma dvigne na površino čisto rožno olje, ki ga nato zbirajo in ponovno destilirajo. Čeprav ima rožno olje močan duh, vendar le malo izhlapeva. Pošilja se v inozemstvo v posodah po 250 g do 10 kg. V pridelovalnem okolišju, zlasti pa v mestih Karlovo in Kazablik, pa se prodaja rožno olje tudi v majhnih steklenicah po 1 gram in ga kupujejo predvsem tuji, ki obiskujejo te kraje v velikem številu, zlasti v dobi cvetenja, ki traja le nekaj tednov. Vrtnice rasejo v ogromnih grmih, ki dajejo v dobi cvetenja 300 do 400 cvetov na dan, in sicer skozi 1 teden. Za 1 kg rožnega olja pa je potrebno 3500 do 4000 kg cvetov.

Rožno olje se prvenstveno uporablja kot surovina v industriji parfumov in toaletnega mila. V zadnjih desetletjih so tej stroki bolgarskega kmetijstva povzročila hudo konkurenco sintetična eterična olja. V zadnjih letih so rožno olje pričeli uporabljati tudi za druge namene, tako v medicini kot antiseptično sredstvo in kot sredstvo za omiljenje bolečin, posebno v zobozdravniški stroki. Iz posušenih listov belih vrtnic pa izdelujejo v zvezi s sladkorjem ali medom zelo učinkovito odvajalno sredstvo, pri čemer zadostuje 0,5 do 1 g zmletih cvetnih listov. Po najnovejših znanstvenih ugotovitvah se obeta tudi za ostanke pri destilaciji nova možnost uporabe s posebnim ozrom na ugotovitev, da imajo rožni cvetovi tudi po izvršeni destilaciji veliko vsebino vitamina C.

Gospodarske vesti

= Znatna poostreitev kazni proti kršilec prepisov o prometu z živil v Italiji. Kakor smo že poročali, je ministrski svet pod Ducejevim predstvom dne 6. t. m. sprejel med drugim zakonski načrt o poostreitvi kazenskih ukrepov proti kršilec prepisov o prometu z živil in z racionalnim blagom. Ta zakonski dekret je bil sedaj objavljen v rimskem uradnem listu in določa, da se za dobo vojne povišajo kazni, določene v italijanskem kazenskem zakonu za vrsto deliktov proti državnim interesom. Tako se zaporna kazen za ponarejanje listin poveča od 3 na 20 let, denarna kazen pa do 50.000 lir. Za trgovanje z izkazni, izdanimi za racionalne blaga, s kazni povzraha na 4 do 5 let in denarna kazen do 20.000 lir. Za utajo blaga znaša kazen 5 do 25 let ječe in denarna kazen najmanj 3000 lir. Kazni, ki so določene v kazenskem zakonu za zlorabo uradne oblasti, se podvojijo. Z novim zakonskim dekretom se uvaja tudi smrtna kazen za razne zločine proti javnim interesom, kakor so zlonamerno širjenje epidemij, zastrupljanje vodnjakov in živil za ponarejanje živil, pa tudi za najhujše primere kršitev določb o racionalizmu. Zlasti visoke kazni veljajo za primer ponarejanja živilskih in drugih izkaznic v svrhu njih prodaje na črni borzi in za zlorabo uradnih oseb pri takih dejanjih. V teh primerih se lahko izreče tudi smrtna kazen. Najtežje primere bo v bodoče sodilo posebno sodišče. V komentarjih, ki jih objavljajo listi k novemu dekretu, poudarjajo, da je bila poostreitev kazni potrebna, ker navzilec strogim izvajanjem veljavnih prepisov pojav črne borze se ni docela izginil, četudi je uspelo delovanje črne borze zelo omejiti. Popolno onemogočenje črne borze nima morda namena, do seči katere spremembe celotnega stanja oskrbe, temveč ima predvsem moralni pomen, ker je treba za vsako ceno doseči popolno prečistovanje prepisov, ki imajo namen, enakomerno odložiti breme vojne na vsakega prebivalca. In od vsakega zahtevati enake žrtve.

= Italijansko-bolgarsko sodelovanje v izobrazbi rokodelskih mojstrov. V Sofiji je bil podpisan italijansko-bolgarski sporazum, ki predvideva izmenjavo bolgarskih in italijanskih rokodelskih mojstrov zaradi izobrazbe. Sporazum je za Italijo podpisal predsednik Mednarodne obrtniške zveze Gazotti, za Bolgarijo pa predsednik Zveze bolgarskih obrtnikov Vilkov. Ob priliki podpisa sporazuma je italijanski poslanik v Bolgariji grof Magistrati izročil bolgarskemu trgovskemu ministru zlati križ reda Italijanske krone.

= Trgovcem s lesom v vednost. Združenje trgovcev Ljubljanske pokrajine sklicuje skupščino sindikata trgovcev s lesom za petek dne 19. junija t. l. ob 11. uri dopoldne v prostore Trgovskega doma s naslednjim dnevnim redom: Otvoritev skupščine, čitanje določil sindikata, volitev predsednika, volitev zastopstva sindikata, slučajnosti. Udeležba je za vse člane obvezna. Proti članom, ki se skupščine brez opravičila ne udeležijo, se bodo uporabila določila pravil.

= Občni zbor sindikata gostinskih podjetij. V torek 16. t. m. bo ob 10. uri v Delavski zbornici na Miklošičevi cesti občni zbor sindikata gostinskih podjetij, ki ga sklicuje Združenje trgovcev Ljubljanske pokrajine, in sicer z dnevnim redom, kakor je predpisan za sindikate.

= Nadalje povečana storitev nemških železnice. Iz letnega poročila nemških državnih železnice je razvidno, da se je storitev lani nadalje znatno povečala, čeprav je zgodnja zima promet ovirala. Zlasti na vzhodu je bilo treba postaviti večje število lokomotiv, ki jih je železniška uprava vzela iz prometa v notranjosti Nemčije. Zato pa je manjkajoče lokomotive v Nemčiji sami nadomestila z lokomotivami iz zasedenega ozemlja na zapadu, od koder je deloma nadomestila tudi manjkajoče tovarne vagonne. Povečana storitev železnice se kaže zlasti v povečanih dohodkih, pri čemer je le razmeroma malo vplivala priključitev železniškega omrežja Spodnje Štajerske in Gorenjske. Celotni donos železnice se je dvignil od 7603 milijonov mark v letu 1940 na 9026 milijonov v lanskem letu. Stroški pa so narasli od 7250 na 8689 milijonov. Državni blaginji je železniška uprava lansko leto odvedla 310 milijonov mark nasproti 120 milijonov v prejšnjem letu. Za obnovo prog in parka pa se je izdatek povečal od 1694 na 2003 milijone, kar je v zvezi z večjo obrabo naprav in voznega parka. Celotno premoženje državnih železnice je znašalo lani ob koncu leta 40,9 milijarde mark.

= Obnova mostov v Beogradu. V teku vojnih dogodkov lani v aprilu je srbska vojska porušila vse tri velike mostove v Beogradu, in sicer železniški ter cestni most preko Save ter veliki pančevski most preko Dunava. Najmanj je bil poškodovan železniški most preko Save, ki so ga nemške pionirske čete v razmeroma kratkem času obnovile. Večje težave povzročila obnova višega mostu preko Save, ki je vezal Beograd z Zemunom. Od tega mostu sta ostala samo dva visoka nosilca, medtem ko se je mostna konstrukcija zrušila v vodo in se tako globoko pogreznila, da trenutno ne ovira rečnega prometa. Kakor poroča beograjska »Donauzeitung« tega mostu ni mogoče obnoviti v prvotni obliki in se gradi manjši most, pri čemer bo uporabljena mostna konstrukcija, ki bila še v bivši Jugoslaviji zgrajena za most preko Tise, katerega zgraditev pa trenutno ni več aktualna. Novi cestni most med Beogradom in Zemunom bo še letos dograjen. Velika je bila tudi škoda, povzročena na pančevskem mostu preko Dunava, ker sta porušena dva velika loka. Do jeseni je organizacija Todt, ki je prevzela nalogo obnove tega mostu dvignila iz vode železne konstrukcije, letos pa so pričeli postavljati obnovljeno staro konstrukcijo, tako da bo tudi ta most, ki je predstavljal edino zvezo Beograda z Banatom, zopet izročen prometu.

= Za povečanje svinjere v Srbiji. Zaradi vojne se je številčno stanje svinj v Srbiji v primeri s prejšnjim stanjem zmanjšalo. Zato je srbska vlada izdala potrebne ukrepe, da se zopet dvigne svinjogojstvo. Med temi ukrepi je tudi nabava merjasev od strani občin, ki bodo pobirale od kmetov obvezen prispevek za nakup merjasev, in sicer tako, da bo prišel na 100 svinj 1 merjasec.

= Kapaciteta hrvatskih tvornic vžgalice. Na področju Hrvatske je ostala pretežna večina produkcijske kapacitete industrije vžgalice bivše Jugoslavije. Zato pretega produkcijska kapaciteta teh tvornic v znatnem obsegu potrošijo na Hrvaškem in imajo hrvatske tvornice vžgalice znaten produkcijski presežek za izvoz. Po podatkih, ki jih objavlja hrvatska monopolna uprava znaša proizvodnja hrvatskih tvornic vžgalice 420 milijonov škatlic na leto, domača potrošnja pa 120 milijonov škatlic, tako da imajo tvornice na leto 300 milijonov škatlic za izvoz.

= Modra galica v zameno za baker. Hrvatsko ministrstvo za kmetijsko gospodarstvo je dovolilo, da smejo zastopniki tvornice Wagner v Rumi zbirati od vinogradnikov stare predmete iz bakra, in sicer v zameno za modro galico. Za vsak kilogram starega bakra mora dati tvornica vinogradniku 3,5 kg modre galice.

= Gojitev sončnic ob železniških progah. Hrvatska železniška uprava je izdala nedavno navodilo, da se morajo ob železniških progah zasaditi sončnice. To delo je bilo že v letošnjem letu v znatnem obsegu izvršeno. Z gojitvijo sončnic ob železniških progah se bo znatno povečala hrvatska proizvodnja sončničnega semena za izdelovanje jedilnega olja.

Omejitev avtomobilskega prometa na Portugalskem

Lizbona, 15. jun. d. Zaradi naraščajočega pomanjkanja bencina je bil ponovno omejen avtomobilski promet v Lizbonu, Portu in Brazy. V drugih mestih Portugalske je bil že s prejšnjimi odredbami promet z zasebnimi avtomobili omejen na minimum.

Mobilizacija bolgarskih rudnikov

Sofija, 15. jun. s. Z naredbo ministrskega sveta so bili vsi državni in zasebni rudniki postavljeni pod zakon o civilni mobilizaciji. Vsi rudarji so oproščeni od vojaške službe ter prehajajo pod oblast direktije za civilno mobilizacijo. Podvrženi so disciplini in zakonom vojaškega zakonika.

Izredna vročina v Grčiji

Atene, 15. junija. s. V vsej državi je zavlada izredna vročina. V nekaterih predelih Grčije je toploter kazal 38 stopinj v senci in 52 stopinj na soncu.

Obvezno delo na Hrvaškem

Zagreb, 15. junija. s. Objavljen je bil zakon pravosodnega ministrstva glede obveznega dela za potrebe narodnega gospodarstva. S tem dekretom so krajevne oblasti pooblaščen mobilizirati vse sposobne moške v starosti od 18. do 40. leta za kakršnokoli delo in rekvirirati vozila in vprežno živino.

Obisk v milanski katedrali

Milano, v juniju

Katedrala je zidana iz belega kararskega marmorja. Z gradnjo je pričel R. Galleano Visconti l. 1386. Seveda genijalna zamisel ni bila na hitro rok izvedena, trajalo je celih 500 let, preden je dobila današnje lice. Floris edinstvene katedrale meri celih 11.700 kv. m in cerkev sama ima prostora za 40.000 ljudi. Po takem so naše cerkve kar pritlikave, zlasti če pomislimo, da sega katedrala do kipa Matere božje na vrhu 109 m v višino. Kip sam pa meri 4 m in je pozlačen. Danes ni videti, ker je zavarovan pred zračnimi napadi. Velik zločin nad umetnostjo bi bil, če bi se napadalec izpustil in odvrgel uničevalne bombe na to svetilišče, ki ima 136 čudovito izdelanih stolpov, 3600 kipov in 266 nenadomestljivih kapnikov. Vsak del na katedrali odraža svojo umetniško posebnost, duh 190 arhitektov, ki so bili zaposleni pri gradnji, je ustvaril dela edinstvene lepote in vrednosti. Glavni vhod v katedralo so ogromna bronasta vrata, ki po svojem veličastju skorajda nimajo tekmeča. Polna so vložkov, reliefov, predstavljajočih dogodke iz stare in nove zaveze. Kakšno umetniško vrednost predstavljajo, pripoveduje milanska govornica, da so podjetni Amerikanci ponujali zanje toliko zlata, kolikor tehtajo, vendar se Italijani niso polakomnili, ker suho zlato ne more preplačati starinske umetnosti.

Posebnost je tudi ornamentika na stropu katedrale. Človek dobi občutek, da to niso barvani liki, marveč da je vse oklesano v živju marmoru. Strop je poslikal Alberti Aliberto 1800 l. in sicer po skici Leonarda da Vincija.

Ze prvi trenutek, ko sem stopil v svetilišče, so mi oči obstale na grobnici pred presbiterijem. Tu je pokopan svetnik Karel Boromejski (1538–1584), ki je bil prvi kardinal tega doma in je to čast dosegel že s svojim 22. letom. Sarkofag je izredna umetnina, zgrajen iz 400 kg srebra. Svetnika si vsak lahko ogleda skozi okence z vdelanim prozornim kristalom, dobljenim z Mont Blanca. Svetnik je dobro ohranjen. Na prsih se mu svet križ s sedmimi smaragdji. Križ je podarila Marija Terezija in ga danes cenijo na dva milijona zlatih lir. Posebnost zase in izredna umetnina je zlata, z diamanti in rubini posuta krona, ki jo je podaril bavarski knez. Delo, ki ga cenijo na štiri milijone zlatih lir, je skoval takratni kovec zlata Benvenuto Cellini. Človek v resnici ne more domneti genijalnosti starih umetnikov, ki so s preprostejšimi sredstvi kakor danes ustvarjali taka čudovita dela.

Ze sem se hotel okreniti, pa me profesor opozoril na kip sv. Bartolomeja, morda edinstveno delo po svoji anatomski natančnosti in izvedenosti. Predstavlja svetnika, ki so ga odrli, in kipar Margo Diagrati je leta 1600. ustvaril delo, ki vzbuja pozornost prav zaradi anatomске posebnosti. Odražena je vsaka mišica, vsaka žila in kita, da si kar ne moreš misliti, drugače, ko da je umetnik imel pred seboj model človeka brez kože. Ko sem ogledoval kip en face, se mi je nehote vrnila misel na kip Julija Cezarja, od strani pa na Ghandija. Morda se je to le meni dozdevalo, pozabili sem pa vprašati profesorja, mar nima tudi on enakega vtisa. Angleži, ki bi radi vse umetnine tega sveta spravili v London, so se s svojočasno neznanostjo trudili, da bi dobili kip v svojo last, pa se jim ni posrečilo, čeprav so ponujali za njegovo težo enako težo zlata. Po takem ni čudno, če cenijo celotni sarkofag na 20 milijonov zlatih lir.

Ob gledanju tolikere lepote in bogastva so mi bile misli vse razbegnene, znova pa so se umirile, ko sva s profesorjem šla na stolpe in sicer deloma z liftom, deloma peš. Pogled z vrha na milansko mesto je edinstven. Razkošje bogatega trgovskega mesta izžareva iz sleherne palače, obilje lepote kipi iz ulic, iz umetnin, ki so nakopičene v tem premočnem mestu. Z vrha sva se vračala po stopnicah, ki jih našteje 498. Tedaj mi je profesor razložil, da je katedrala zidana v strogo gotičnem slogu, edina taka v Italiji. Zlasti stolpi se odlikujejo po preciznem in čistemu gotičnem slogu. Kipi na katedrali predstavljajo vse mogoče svetnike, slavne vladarje, genijalne umotvorce in umetnike.

Da si pa vsaj približno moremo predstavljati vrednost katedrale v Milanu, naj še dodam, da jo cenijo brez materiala, to-

rej delo samo, na 500.000.000 zlatih lir. Čudovita je bila in je še v nemi požrtvovalnost naroda za umetnost, zato je pa tudi ni dežele, ki bi ustvarila toliko umetnin. Priznati moram, da sem bil od lepote prevzet in utrujen in da so me oči kar pekle.

Odmaknjen od realnega sveta sem se nenadoma spet znašel v vrvežu ljudi in kar spet se mi je zahotelo po lagodnosti in umirjenosti. Zavil sem v okrepčevalnico in se znašel med živimi ljudmi, dasi so mi bili pred očmi še zmerom kipi kraljev in

umetnikov, zlasti pa kip sv. Bartolomeja. V okrepčevalnici sem se oddahnil. Ob nasmejanih obrazih, ob živahnosti besede, kretanju in oči sem se razveljal še sam in si moral priznati, da so ljubljanske gostilne nasproti milanskim pravcate mrtvašnice.

SEVASTOPOLJ

V teku 3000 let je imel Sevastopolj za vzhodno Evropo ponovno pomebno vlogo. Ze starim narodom je bilo znano to naravno pristanišče po brezprimerno ugodni luči. Na strateško važnem polotoku med Ktenosom in zalivom Balaklava je nastal heraklejski Herzonez, mesto, ki je pozneje prišlo pod bosporsko državo, potem je moralo priznavati rimsko nadoblast, v teku nadaljnjega zgodovinskega razvoja pa je padlo pod Bizanc. Tudi Goti so vladali na tem delu Krima. Stari Slovani so imenovali mesto Korsun in se je v njem dal najbrže krstiti Vladimir Veliki. Tudi stari Litavci so se potem začasnoma mudili v mestu, dokler ni Sevastopolj z okolico postal plen turanskih nomadov in se je začelo tatarsko gospostvo.

Kot zrel sad je ves Krim na koncu 18. stoletja padel v naročje Katarini Veliki. Njena dva vnuka Aleksander I. in Nikolaj I. sta nadaljevala obnovo mesta, pristanišča in utrdb, ki jo je začel I. 1487. Potemkin. Todioben, znameniti branilec Sevastopolja, je tudi med francosko-angleškim obleganjem l. 1854. do 1855. uspešno gradil utrdb. Kasneje je prišlo do vojaškega preokreta, ki je imel za posledico izgubljenno krimsko vojno in tudi zunanje politične

nasledke. Stari politični sistem je s krimsko vojno dobil nepričakovan sunek, od katerega se ni mogel več popraviti. Vojaški poraz je zahteval notranje reforme, kakor na primer odpravo robstva, ki pa v bistvu ni nikogar pomirila, niti kmete, ki so postali svobodni, niti graščake, ki so kmetsko dali svobodo. Na drugi strani so postajale politične zahteve študirajoče mladine in z njo korak držečih intelektualnih krogov vedno večje in so se končno izoblikovale v nekaj radikalizem, ki je preko nihilizma dovedel do boljševizma. Sevastopolj je v tem notranje-političnem razvoju imel vidno vlogo.

Sevastopolj in Kronštadt, obe najvažnejši pomorski trdnjavi in mornariški oporišči Rusije, sta bila glavna centra moči in izločeniški točki ruske revolucije. Skoraj 2000 km razdalje je med mestom na vzhodnem robu Finskega zaliva in med drugo skrajno točko severno-južne osi — Sevastopoljem. Toda isti tokovi so tukaj in tam krojili usodo Rusije. Zlasti novembrska vstaja v Sevastopolju leta 1905. je dvignila mnogo prahu. Puč se je začel s političnimi skupščinami, tako imenovanimi mitingi, ki so jih po večini obiskovali mornarji in vojniki. Nahujskani vojniki so odpoveda-

li pokorščino in oddelek mornarske pehote je namesto na pobujene mornarje in vojakke obrnil puške proti skupini višjih oficirjev. Tedaj sta padla med drugimi admiral Pisarevski in kapitan Stein. Nekaj dni nato se je uprl tudi brestski pehotni polk. Pridužili pa so se tudi mnogi topničarji. Puntarska soldateska je zaprla poveljnika trdnjave Nepljujeva, generala Sedelnika, polkovnika Dumbacea in nekaj drugih višjih oficirjev. Upornikom so se pridružile tudi posadke bojnih ladij Očakov, Potemkin in nekaterih manjših enot.

Kar je moralo priti, je prišlo: revolucija se je sprevelja v morjenje in požiganje. Na upornike so začele bruhati ogenj vladne vojske. Vse mesto je bilo naenkrat v oblakih dima. Potolčeni uporniki so se iz obmorske trdnjave umaknili ter prenesli smrt in uničevanje na Odeso. Tam se je začela znana Potemkinova odisejda, ki je močno vznemirila tudi Rumunijo in Bolgarijo. Zgodovinski Sevastopolj ima žalostno slavo, da je prav tako kakor Kronštadt bil ognišče ruskih uporov. Mnogo je pripomogel, da se je boljševizem tako razmahnil in popolnoma zaokrenil pot ruskega carstva.

Druga fronta

Nemški letalski general Quade je pod gornjim naslovom napisal v »Kölnische Zeitung« naslednji članek:

Zahteva po drugi fronti proti Nemčiji je v Angliji in Ameriki v središču splošnega zanimanja. Stalin je postavil zahtevo po drugi fronti v pričakovanju nemške poletne ofenzive in v bojzani za obstoj njegove zapadne fronte. Doslej Anglija in Amerika ruske zahteve še nista izpolnili, čeprav se v parlamentu in tisku vedno in vedno poudarja potreba razbremenitve Sovjetske Rusije. Odgovornim vladam obeh dežel je namreč krič po drugi fronti zelo neprijeten, še posebno pa Angležem. Zato je dobila angleška propaganda nalogo, da prikaže napade angleških letal na zasedeno ozemlje Francije, Belgije, Holandske in na Nemčijo kot drugo fronto.

Sovražna propaganda se trudi dokazati, da je angleško letalstvo povsod, kjer se pojavi, v premoči. Toda velike izgube v zadnjih tednih dokazujejo prav nasprotno. Skoro vsak polet nad zasedeno ozemlje stane angleže 12, 15 ali 20 letal. Samo 18. maja je angleško letalstvo pri polizkušenem napadu na okopno križarko »Princ Evgen« izgubilo 52 letal. Pri zadnjem nočnem napadu na Rostock je protiletalska obramba sestrelila 18 napadajočih letal. Z nočnega napada na Köln pa se po samem angleškem priznanju ni vrnilo 44 bombnikov. Dne 2. junija je bilo spet 59 angleških letal sestreljenih, od katerih 37 samo pri nočnem napadu na Duisburg in Oberhausen. Naslednjega dne je bilo sestreljenih 34 letal. To so dejstva, ki nikakor ne potrjujejo angleških trditvev o premoči v zraku. Zračno orožje, ki naj bi obvladovalo nek prostor, se ne bi smelo posluževati samo nočnih napadov, kakor to delajo Angleži. V nasprotju z njimi operirajo nemška letala skoro vsak dan podnevi nad Anglijo. O tem angleška propaganda ne objavi nobene vesti.

Z navajanjem pravičnih števil o množini angleških letal, ki jih uporabljajo v napadih proti Nemčiji, hočejo Britanci skriti resnična dejstva. Pri vsem tem pa pozabljajo, da nista število in kvaliteta letal odločilna, ampak predvsem duh in bojovnost mož, ki jim streežijo in jih upravljajo. V tem pa je nemško letalstvo neprekosljivo. Gospodu Stalinu, pravi general Quade, način druge fronte, kakor ga namerava ustvariti Anglija, nikakor ne bo po godu. On pričakuje od Anglije razbremenitev svojih armad, ki kakor kažejo Kerč in Harkov, ne morejo več vzdržati težkega pritiska nemških čet.

Ali lahko samo angleško letalstvo, kakor radio in tisk prepričujeta ljudstvo, kaj stori za to, da se pritisk nemških čet na

vzhodu v resnici občutno zmanjša? Vsak strokovnjak — tudi če je Američan ali Anglež — bo na to vprašanje odgovoril odklonilno. Nemška armada si je priborila zmage na Kerču in pri Harkovu s pehoto in pionirji, ki so jih podpirali topništvo in bliskoma napredujoče oklopne enote ter vzledno požrtvovalni oddelki letalstva. Bojna in strmooglavna letala so skupno z artilerijo uničila najvažnejše in najbolj utrjene sovražne postojanke, pehota, pionirji in oklopni oddelki pa so jih pčtem v napadu zavzeli. Letalstvo in kopna vojska sta skupno izvojevala zmago kakor sta bila letalstvo in mornarica ona, ki sta pripomogla k zasedbi Norveške in Krete.

Anglija in Amerika ter propagandisti obeh dežel bi se morali iz teh dejstev naučiti, da se s samim letalstvom ne da ustvariti druga fronta, še manj pa takšna, kakršno si želi gospod Stalin. Druga fronta naj bi razbremenila Timčenkovo armado in z vzhodne fronte odtegnila nemško pehoto, pionirje, topništvo in oklopna vozila za boj na zapadnem bojišču. Če bo ho-

Bel rod med Japonci

Na splošno prevladuje mnenje, da so prebivalci vzhodne Azije žolte rase. V resnici pa ni tako. Tudi na tem koncu sveta žive belci. To so tako zvali Ainu.

Prebivajo na ozemlju japonskega cesarstva, a niso japonskega plemena. Edina podobnost Japoncem je njihova postava, v ostalem pa se zelo razlikujejo od svojih gospodarjev.

Ainu imajo svetlo polt in navadno oči brez značilnosti, ki jo imajo Kitajci in Japonci. Široke lobanje, štrleče obrvi in so močno poraščeni po vseh delih telesa. Zelo kosmate so tudi žene.

Najnovejša raziskovanja so posvetili v temo, ki je obdajala preteklost teh skrivnostnih prebivalcev Japonske, ki govore isti jezik kakor mikadovski podaniki. Edino plemo belih izseljencev v vzhodni Aziji se je takaj preselilo v prvih stoletjih naše dobe. Njihovo ime Ainu pa pomeni človek.

Od velikega števila, kolikor jih je bilo nekoč, je danes ostalo le še kakih 15.000 Ainov; prebivajo razstreseni po otokih Hokkaido, Sahalin in na kurilskem otočju. Njihovo že tak majhno število se stalno upada zaradi mešanosti zakonov z Japonci in Korejci. Jez to let bodo najbrže docela izginili.

Njihovo življenje je preprosto, kar primarno, ker so v prvi vrsti lovci in ribiči. Najrajši pa love medvede. In medved je

pri teh nenavadnih ljudeh tako číslan, da ima vsaka vas po enega mladčeta v kletki, kjer je vsakomur na ogled.

Bivališča Ainu so značilna po svojih strehah, ki spominjajo na stopnišče. V notranjosti je en sam prostor, kjer družina spi, je in opravlja svoje verske obrede, ki na prvi pogled močno sličejo obredom kastilev ognja, v resnici pa še ne vemo mnogo o veri Ainu.

Značilna so praznična oblačila. Zelo natančno so izdelana in okrašena z velikimi geometričnimi liki bele in sinje barve. Značilna so tudi pokrivala. Da bi bile lepe, so si žene nekoč tvevale brke in brado, danes pa to že opuščajo.

Vsemogočni kardinal Mazarin je zmeraj rad podaril malenkost od svojih milijonov prosilcem, ki so mu ugajali. Ugajali pa so mu samo taki, ki so znali izreči svojo prošnjo kar najbolj na kratko.

Nekoč je prišel k njemu ubožan plemič ter prosil njegovega komornika, da bi mu kardinal dovolil prošnjo s tremi besedami. Mazarin je takoj dovolil: »Naj vstopi, toda izrazi se naj le s tremi besedami.«

Plemič je vstopil in rekel: »Lakota in mraz.« Mazarin je pokimal in se obrnil k tajniku: »Kruha in kurjave.«

Iz Spodnje Štajerske

Novi grobovi. V Celju je umrl trafikant, vojni invalid Janez Sturm, star 64 let. V Mariboru sta umrli poštni uslužbenec Jakob Pepevnik ter hišni posestnik in čevljarjski mojster Franc Petek.

Dve nesreči. Iz Maribora se je peljal s kolesom domov proti Limbušu 17-letni Jože Špes. Blizu Limbuša je padel in se nevarno polomil. 17letna zasebnica Marija Ferševa je v Mariboru po nesreči padla in dobila veliko rano na čelu. Ob sta bila prepeljana v mariborsko bolnišnico.

Ljudje naj se ne vozijo na dopust. Železniška uprava je ponovno objavila opozorilo, naj se ljudje ne vozijo z vlakom na počitnice, v kolikor to ni nujno potrebno. Zlasti naj tisti, ki nimajo šoloobveznih otrok, v počitnicah ne obremenjujejo prezaopolene železnice. Vsak se mora vprašati, preden kam potuje, ali lahko svojo pot zagovarja pred onimi, ki se borijo na fronti.

Poroke. Na Teharju so se poročili Julij Pamer in Gabrijela Zima ter Franc Lešnik in Marija Okrožnikova. — V Mariboru so se poročili: Janez Planišič in Jožefa Grubelnikova, Anton Gosak in Jožefina Zakrznikova ter Rupert Kresnik in Alojzija Urhova. V Gornji Sv. Kungoti sta se poročila Franc Vračko in Brigita Majerjeva.

Zborovanje v železniški delavnici. V mariborski železniški tovarni je bil sklican velik zbor vseh delavcev in nameščencev. Govoril je vodja delovno-političnega urada Hachl, ki je rekel, da država zahteva od delavstva in nameščencev več dela in žrtvev kakor v mirnih časih, to pa je potrebno za zmago. Na koncu je govoril še ravnatelj podjetja, višji svetnik Rachle, ki je pozival vso posado, naj izpolni stavišene zahteve.

Zbirka starih oblačil in tkanin je podajšana od prihodnje nedelje, do 21. junija. Listi pravijo, da je bil naval po zbiralnicah tako velik, da doslej posamezniki niso mogli oddati, kar še imajo na razpolago.

Dan glasbe v Celju. Prihodnji petek bodo imeli v Celju dan glasbe. Zjutraj bo budnica mladine. Dopoldne bodo učitelji in učenci okrožne glasbene šole igrali v Nemškem domu. V nekem večjem podjetju priredijo bramborska godba tovarniški koncert. Celjski godalnik kvartet bo obiskal ranjence v Novem Celju. Prirejeno bo tudi predavanje o glasbenem solstvu na Spodnjem štajerskem. Dan bo zaključen z velikim koncertom celjskega mestnega simfoničnega orkestra v Nemškem domu.

Cevljarjski mojstri trboveljskega okrožja in pomočniki so bili sklicani v tečaj, ki je trajal od 25. maja do 5. junija. Naučili so jih, kako je treba delati z novimi surovinami. Zlasti so jim pomagali na srce, naj kolikor mogoče štedijo z usnjem.

Kopalkem

Kopanje je tista vrsta sporta, ki najmočnejše in najuspešnejše pospešuje zdravje. Najprijetnejši učinki so doseženi s poživljenim krvnim obtokom, s prečiščenjem pljuč in učvrstevanjem vsega mišičevja. Zlasti koristno je prsno plavanje. S tem, da smo pritisleni držati glavo nad vodo, namreč posebno kreplimo hrbtne mišice. Da pa bo kopanje v prid našemu zdravju, moramo kot kopalci upoštevati nekatera pravila.

Splošno znano je, da se ne smemo kopati s polnim želodcem. Poln želodec je preveč zaposlen s prebavo in zahteva preveč dotoka krvi. Srce pa ne more istočasno v zadostni meri oskrbovati s krvjo človeške kože, ki je v vodi shlajena, in prebavnih organov. Zato lahko nastanejo hude posledice. Na drugi strani se spet ne smemo kopati, če imamo docela prazen želodec in smo zelo lačni. Delujoče mišice namreč ne zahtevajo samo kisika, marveč raznovrstno hranilo. Upoštevajmo pri kopanju na prostem naslednja pravila, ki nam jih veleva zdrava pamet, vendar jih je pri človeški lahkotnosti treba vedno iznova naglašati:

Nikar ne hodimo razgreti v vodo! Ne skočimo v vodo, čim smo se slekli, marveč je treba najprej ovlažiti srčno stran in tilnik, pred plavanjem pa se potopimo z glavo, da jo ohladimo. Nikakor ni prav, če mirno stojimo v vodi, vedno se je treba gibati. Odrasli ljudje v splošnem ne smejo biti dalje ko 15 minut v vodi. To velja še prav posebno za suhe, ki ne morejo izčrpavati svoje zaloge masti. Če ne poznaš vode ali tolmuna, se ne vrži v vodo in se po možnosti nikoli ne kopaj sam!

Obnovite naročnino!

KULTURNI PREGLED

Cvet srednjega veka

Morda je nekoliko nenavadno da se v okviru te kulturne kronike obravnava izrazito nabožno delo, prav za prav molitvena knjiga. Gre pa za primer, ki ima v tej vrsti slojstva posebno visoko mesto in čigar izjavo in prevodi so vsledkar zanimali tudi laični svet, celo ljudi, ki merijo z volterjanskim posmehom literarno cvetje srednjeveške mistike. Ta knjizica je Tomaža Kempčana »Hojza za Kristusoma, ki smo jo pravkar dobili v priredbi znanega filozofskega in teološkega pisatelja prof. Aleša Ušeničnika. (Ljudska knjigarna v Ljubljani, 1942.)

Slovenska izdaja Kempčanove »De imitatione Christi« ima že častljivo tradicijo, ki sega k novomeškemu kapucinu p. Hipolitu. Ta slovenski slovnica, ki je sestavil »Dictionarium trilingue« in priredil po Komenskem »Orbis pictus« s slovenskim besediščem, je izdal leta 1719 »Buquize od Slede inu Navuka Christusa nashiga Isvo-lizerhaja«; prevod Kempčanovega dela, ki so ga potlej pozikuzili še nekateri drugi. So-danja Ušeničnikova izdaja nam nudi naj-popolnejše, sodobnemu slovenskemu jeziku in stilu ustrezajoče besedilo teh srednje-veških meditacij in premišljevalnih navodil za izoblikovanje duše po visokem idealu, kakor ga je postavil ustanovitelj krščanstva.

Tomaž Kempčan (1379–1471). po rodu porenski Nemec in menih v samostanu blizu mesta Zwolle, se je rodil nekaj let pred Petrarcovi smrti in umrl nekaj let pred rojstvom velikega renesančnega pesnika Lodovica Ariosta. Bil je že menih, ko je v Kostnici zgorel Jan Hus; med Kempča-

novimi sodobniki je bil pesnik Villon in avtor »Gargantua in Pantagruela« Rabelais se je rodil dobrih dvajset let po Kempčani smrti. Sedem in trideset let po smrti častiljivega starca, ki je zapustil svetu »Hojza za Kristusoma, se je rodil oče slovenske knjige Primož Trubar. Ko je nastala ta najizrazitejša hvalnica krščanske askeze, je že izzvenel srednji vek; na nebu evropske kulture se je že za Kempčanovega življenja pojavljala vedno bolj vidno zora renesanse, saj se med njuno jutranje zvezde šteječa že Petrarca in Boccaccio. Toda renesančni svet je vstajal nad Italijo. V Porenju ga še niso občutili; v senci odnotnih gotičnih cerkv in v samostanih med širokimi nemškimi gozdovi je še cvetela srednjeveška krščanska kultura.

Knjizica Tomaža Kempčana izpuhteva v onj srednjega veka. Njena religiozna vsebina je sama po sebi nadčasovna, njeni asketični nauki in molitveni vzdihi ustrezajo bistvu katoliškega svetovnega in življenjskega nazora; toda podrobni življenjski pogledi, ki ga kaže etika, ki jo oznanja, literarni izraz, stilistična zgradba, vse to se najbolj ujema z duhom krščanske gotike. Knjiga te vrste je mogla nastati samo v ozašču samostanov z njihovim strogim redom in polnemu utrupu življenja odmaknjenim mirom, ki ga nista podpirali samo mistična zamaknenost in pobožna molitev, marveč tudi asketična odpoved slehernemu udobju in mučenju lastnega telesa.

Nekateri označujejo delo »De imitatione Christi« za cvet krščanske mistike. Toda če primerjamo Kempčanove meditacije z mi-

stiko Meistra Eckeharta ali s poznejšo Angela Silesija, vidimo, da je Kempčan zlasti v prvih treh knjigah svojega spisa nazorno jasen, evangelijsko preprost, skoraj bi dejal: življenjsko konkreten in realističen v smislu svojega imenjaka, učenega filozofa Tomaža Akvinskega. Kempčanovi nauki ne dotikajo iz mistične zamaknenosti, iz tišega poluraka duše, ki se vanj poglablja jo mistični iskaleži zadnjih skrivnosti, iz tiste popolne predanosti irracionalnemu toku hrepenenja, kakor so ga občutili ljudje, katerih duha je nekoč obklesal v moderno slovitveno formo Paul Claudel. Nedvomno ima Kempčanova knjiga vseh nadb srednjega veka; na njenih najlepših straneh se pojavljajo sledovi istih verskih navdahnjenj, ki so vodila graditelje gotičnih katedral. Kakor gotična cerkev je tudi tako pojmovana človekova duša silen steber, ki se dviga kviku nad vse, kar ima življenje majhnega in minljivega; zdi se, da jo neugnano nosi v višino nenasitno hrepenenje po absolutnem, po Bogu. Tomaža Akvinskega logično zgrajena Summa in Kempčanova knjiga o notranji lepoti in popolnosti človeške duše sta dva izraza istega časa in istega življenjskega stila, najsi je sicer Kempčan v svoji pomiznosti zamahtaval veličino znanja, ki je dičila kakih sto let pred njim umrlega Akvina. Prevladujoči ton knjige »Hojza za Kristusoma« pa ni čista, v brezno skrivnosti se pogrezajoča mistika; marveč racionalno nastavljeno, etično usmerjeno zadržano pisatelj, ki je sprejel vase kot sholaističnega pogleda na svet in ga združil z meniškim, nemara zlasti še s franciškanskim življenjskim idealom — z vzorom uboštva. Pomiznost odmaknjenosti življenja in časa ter izpopolnjevanja v duhu zavestno postavljene asketične skale popolnosti. So to že neka »exercitia spiritualia«, kakor jih je

spravil v nov sistem ustanovitelj jezuitov. Tudi Kempčanovo delo je vzlic vsej svoji verski vsebini literarna stvaritev, prav kakor je katera koli Giottova slika z versko vsebino umetnostna stvaritev. Zato sodi v zgodovino literature, med dela, ki označujejo smeri človeškega kulturnega razvoja.

Naposled je nabožna in pobožna knjiga ob vseh svojih verskih kvalitetah in ob vsem izrazito asketičnem namenu samo eden izmed vrhunskih književnih izrazov srednjeveške katoliške idealizma, srednjega veka, v katerem je nastal. Bilo bi pa seveda napak, če bi presojali srednji vek samo po Kempčanovem poznem cvetu tedanjega samostanskega reda in bi prezrli tako izrazite sadove srednjeveškega naturalizma, kakor sta Boccaccio »Decamerone« in Villonove pesmi, dva živa kontrasta asketske vzvišenosti prozi in književni menihi in gorečega služabnika božjega.

Najlepše zveni Kempčanovo delo v izvirniku — v tisti, za razliko od klasičnega Ciceronovega stila svobodnejši malce vulgarizirani ali barbarizirani latinskini, ki je bila poglavitna nosilca srednjeveške intelektualne tvornosti in liturgični jezik katoliške Cerkve. Iz Kempčanovih preprosto zgrajenih, lahko umljivih in vendar lepo zvenelih latinskih stavkov zaznavamo nekatere formalne lepote tiste srednjeveške proze, ki je dozorala od slikah in prilikah Vulgate in ob stilu katoliškega Obrednika; proze, za katero — se nam zdi — slišimo liturgične speve in mogočije koralne gotičnih katedral. Tako ima latinski tekst s svojimi

estetsko-formalnimi asociacijami večjo predstaviteljsko in mikavnejšo stilno lepoto kakor najboljši prevodi.

Prevajanje v kar moči dovršeno, lepo zvenelo slovensko besedo je sedaj dopolnil Aleš Ušeničnik in tako dal Kempčanovi knjigi jezikovno in stilistično formo, ki bo nedvomno veljala dolgo časa. V primeri s Kalanovim prevodom (druga izdaja 1920) je sedanjji znatno opijlen. — Iz mnogih misli o etiki človeškega življenja — misli, ki nas naravnost spominjajo stoletne modrosti — naj navedem tudi kot primer Ušeničnikovega prevoda samo naslednje stavke:

Izvirnik: Qui bene seipsum cognoscit, sibi ipsi vilisest, nec laudibus delectatur humanis.

Si scirem omnia, quae in mundo sunt, et non essem in caritate, quid me juvaret coram Deo, qui me iudicaturus est ex facto? Prevod: Kdor samega sebe dobro pozna, sam sebe malo ceni in ni človeške hvale vesel.

Ko bi vse vedel, kar je na svetu, pa bi ljubezni ne imel, kaj bi pomagalo pred Bogom, ki me bo sodil ne po znanju, ampak po dejanju?

ZAPISKI

Zavod za restavriranje umetnostih del v Rimu

Znani kritik Silvio Benco je objavil pred dnevi v »Piccolo« zanimiv opis obiska v Kr. Osrednjem zavodu za restavriranje (R. Istituto Centrale del Restauro), ki je bil nedavno odprt v stari, popolnoma adaptirani palači na Piazza San Francesco di Paola v Rimu. Za ustanovitelja tega Zavoda se je zavzemal zlasti Minister Bottai, ta vneti pospeševatelj in temeljiti poznavalec italijanske umetnosti. V nekem

Veličanstvo Kralj in Cesar izroča v Turinu odklovanje za hrabrost zastavi nekega polka alpincev

Napev iz pragozda

To so med najlepšimi urami, ki jih doživlja Evropec v afriški goščavi — poroča Ferry Birke po svojih spominih iz Afrike — ko se v tropski noči po vsem težkem delu v plantazi, po živčni napetosti in vseh neprijetnostih udobno stegne v svojem ležalniku, da bi si odpočil. Svoj ležalnik sem si dal vedno prinesiti pred kočo, poleg nje ga so mi na zaboj za bencin v doseg roke postavili pižamo, cigarete in pecivo in potem sem se položil ves srečen v stol. Psi, opice in zamorski služabniki so se zbrali seveda takoj okrog mene, kajti v samotni afriške stepe ne moreš biti nikoli sam. To je že tako.

Nad mano se je bočilo modro črno nočno nebo z milijardami zvezd, ki so deželo potapljale v mehak soj. Vsenakrog, če sem gledal z griča svoje koče, se je razprostirala afriška goščava, črne proge džungel, svetkajoče se lise rek, dalje svetlejša mesta obdelane zemlje in temno sive daljine stepe. V daljavi je prestolovala gora Kakulima, ki je rabila samo najrazličnejšim duhovom kot bivališče, na nasprotni strani pa so se gugal valovi Atlantika proti beli peščeni obali črne celine. Lahke veter je vel od kopnega proti morju in iz džungle so se oglasili prvi glasovi noči. Tema je dovoljevala s utvaro prijetnega hladu, čeprav je človeku srca lepila na koži. Skratka, nekaj nebesnega bi moralo biti: sanjati tako v tropsko noč. V mnogih romanih stvar tudi v resnici tako opisujejo, samo da so avtorji pozabili na nekatere malenkosti. N. pr. na moskiti, mravlje, klope, kače, vročino, kaos nočne »tišine« in na — lokole.

Resnicoljubni kronist bi moral o takšni uri odpočitka v afriški goščavi poročati nekako tako-le: Vsak dan sem se skušal odpočiti v nočnih urah. Tropska noč je gotovo nekaj razkošnega. Nebo je kakor razodetje stvarstva. Sedim v svojem ležalnem stolu in hrbet me peče ob dotiku z njegovim platnom. Praskam se neprestano, ker me vsako sekundo nekaj drugega ugriže. Od glave do nog sem se naškropil z nekim prpomokom, ki žuželke baje ubija — a ne pomaga nič. Preko leve noge mi šviga črničarica, pod noht nekega prsta na desni nogi se vrta pravkar bolha peščenka. Sto tisoč komarjev brenčijo okrog mojih ušes, a vendar opazujem z vso spoštljivostjo prekrasno noč. S težkim alkoholom si mamim čute, kajti tišine noči, tega hrupa in trušča iz džungle, ne morem več prenašati. In sedaj — o prekleta stvar! Že zopet so začeli — lokole nabijajo!

Glasba domačinov laja skozi noč. A bum-bum-bumm, a bum-bum-bumm... Dačel naokrog se razlegajo bobni. Sprva je čisto lepo in te prav nič ne draži. Votlo brbotanje bobnov se kaj lepo prilaga modro črni noči. Prilega se vonju brsteče zemlje, prilaga se izdihom džungle, duhu po tročnobi in novem življenju. Novica v afriški goščavi nabijanje bobnov najprej vedno očara, stari »Afričan« pa pošilja bobne vseh črncev k vragu. Če mnogo nespešnih noči so mu prizadjali lokoli. Brez usmiljenja bevsjajo svoje zvoke skozi noč ali pa udarjajo divji ritem k zamorskim slavnostim. Ne moreš jim ubežati, udarci lokolov bržjo čez stepe, valovijo z vodovjem

svojem govoru je dejal Minister med drugim:

»Treba je imeti vedno pred očmi, da je Italija hraniteljica ogromnega umetnostnega zaklada, na katerem je zainteresiran ves svet, kakaj poznanje in dediščine je danes bolj kakor kdaj koli neogibno potreben element civilizacije. Zategadelj je naša dolžnost, da nudimo proučevalcem sredstva za spoznavanje. Je pa tudi naša dolžnost, da zahtevamo: tujec naj prihaja v Italijo zato, da se nauči, ne pa da raziskuje, da vzgoji sebe, ne pa da vzgaja nas.«

Zakon o ustanovitvi rimskega Zavoda za restavriranje umetnostnih del je bil sprejet leta 1939 in zavod odprl sredi vojne časa. Njegovo vodstvo je bilo zaupano uglednemu konservatorju Cesaru Brandiju. Zakor opisuje Silvio Benco, je urejen zelo smotno in prekaša v tem pogledu vse druge podobne zavode na svetu.

Restavriranje umetnostnih del je sila važno za deželo, ki razpolaga s tako bogatim umetnostnim zakladom. »Problem restavriranja umetnostnih del«, piše Silvio Benco, »je izredno važen in obenem eden najdelikatnejših. Vsi vedo, kolikokrat in koliko odličnih umetnostnih del je bilo prizadetih zaradi nezadostnega znanja in domišljivosti restavrirateljev in koliko jih je ostalo pokvarjenih ali celo uničenih. Država, ki je varuh ogromne množice italijanskih umetnostnih del ter vzdržuje spomeniške urade, galerije in muzeje, se mora — če hoče vse ohraniti — zavarovati pred množnostjo, da bi nekega dne neprevidne roke šarile tam, kjer sta slikala Tizian ali Correggio. Skrbeti mora, da se v obrambo našega slikarstva ustanovi šola restavrirateljev, ki bo opremljena z vsem kritičnim gradivom in

rek in prodirajo pod goste krove rastlinskih sten. Z voltim grmenjem dajejo vesti od kraja do kraja in z divjimi zagoni spremljajo zamorske plesse. Beli mož jih vedno na novo preklinja in sovraži.

Bobni godrnjajo brezbrizno dalje. Morda imajo v bližnji vasi velik tamtam (slavnost), morda je kakšen bobnar zmrzel ali pa je nekje v gočavi nastal požar. Ležiš v ležalniku in ne moreš drugega, nego da poslušas. Lokoli ti drugega ne dovolijo. Po kratkem času napolni a bum-bum-bumm vse ozračje, valovi v tvoji krvi, vdira v možgane in se prisresa trdno na kožne luknjice. Ti lokoli domačinov so mogočni! Na zdravje! Popijmo ga eno silce več. V lo-banji mi že brni... A bum-bum-bumm!

Črni služabniki, ki sedijo v temi, postajajo nemirni — boben zove! V vasi imajo vendarle tamtam. Čisto točno vem, kaj se bo zgodilo, kaj se mora zgoditi. Prvi črncev bo vstal in stopil k meni. Njegov obraz bo napet, njegova kolena bodo lahno nihala v taktu bobnov. »Gospod?« bo vprašal. Pomignil bom, naj izgine. Saj jih človek itak ne more zadržati, kadar boben zalaja.

Črni sluga so izginili. Opice so stekle košček poti z njimi. Natančno vem, da hite ta trenutek po vseh stazah v goščavi domačin proti bobnu. Boben zove: A bum-bum-bumm!...

Prilžem si novo cigareto. Za trenutek sem vesel, da sem sedaj sam. Samo psi praskajo in kopljajo okrog mene. Enakomerno, v neskončnem ritmu odmevajo zvoči dalje. Preketo! Treba bi bilo s topom odpreti zaporni ogenj proti tem zvokom. Cel čas vzdržim, potem me boben obvlada. Vstanem in sklenem, da stopim v vas. Moji psi so že skočili na voz. Vedeli so že vnaprej, da se bom odpeljal.

Čez nekoliko minut sem spodaj ob rekli. Na velikem prostoru za posvetovanja gorijo ognji. Trije lokoli razbijajo in na prostoru samem že skačejo in topčejo domačini v ritmu džungelske glasbe. Jaz sam imam svoje določeno mesto poleg vsakega načelnika, rogoznico z usnjeno blazino. Tako sedim in si v miru ogledujem divje vrvenje. Meni nasproti je kapela. Bobnarji obdelavajo živalsko kožo s svojimi rezalnimi tolkači, kakršni jim je pač temperament. Eden med njimi razbija popolnoma vase zatopljen po bobnu. Postal je eno s svojim glasbilo, postal je samo še izvršujoči organ. Drugi bulji temno predse, ves si je svest svojega dostojanstva kot muzikant. Tretji se smeje čez ves obraz. Poln življenjske radosti kaže svoje bele zobe in nabija boben z vso silo. Boben je obešen med dve opori. Ob udarcih na boben pleše mož sem in tja, vse njegovo telo bobna z njim in igra v taktu zvokov.

S topotanjem in poskakovanjem, čedalje bolj zatapljač se v ritem lokolov, se vleče vrsta črncev mimo bobnov. Odsev ognjev se blesti na črnih telesih. Moški, ženske, staro in mlado, fantje in dekleta, vsi zaglobljeni, omamljeni ali pa iskrec se od življenja, skačejo in plešejo v vse premagujočem ritmu. Tedaj je nenadno sunilo v bobnarja. Takt ga je obvladal, nič več ne more drugače. Z divjim krikom, s kratkimi, presekanimi koraki je zaplesal okrog svojega bobna. Lokoli so ga omamlili in

z vsem znanstvenim orodjem, kakor ga posamezni umetniki ne morejo imeti na razpolago.

Rimski zavod obsega torej šolo za restavriranje, obenem pa znanstveni zavod, v katerem se umetnostna dela tako rekoč klinično raziskujejo in po potrebi restavrirajo. Obe instituciji sta pod isto streho in podrejeni istemu vodstvu, vendar sta ločeni med seboj. Zavod za restavriranje obsega celo serijo laboratorijev: tako kabinet za fotografijo, radiološki, elektrotehnični, kemični, fizikalni laboratorij, vsi z najmodernejšim instrumentarijem. Vsaka »bolnica« ali za boleznijo sumljiva umetnica je podvržena najnatančnejši znanstveni raziskavi, da se ugotovi, kaj je treba storiti za nje konservacijo, odnosno, kako jo restavrirati. V posebnem arhivu so shranjeni vsi podatki o nji in ostaja kakor bolniki z interesantnim slučajem še nadalje v razvidnosti umetnostne klinike.

Pravkar so priredili v zavodu pucno razstav restavriranih slik starih sienskih umetnikov. Fotografirani posnetki slik pred restavracijo nazorno kažejo, kolike uspehe doseže tako smotrna, znanstveno dognana obnova umetnin, ki jim hoče Italija v nedoglednost podaljšati njihovo dragoceno umetnostno življenje.

Nagrajena poezija

V najnovejši številki slovaškega literarnega obzornika »Elán« piše M. Sukennikov o položaju v danski književnosti. Je to književnost malega naroda, ki pa kaže, da kulturna pomembnost prekaša moč in pomen številca. Danska literatura je zelo razgibana in evropsko zanimiva. Pisec se bavi v svojem pismu s pojavom, ki je značilen za

to je omamlilo še druge, da so ga posneli. Jaz sam bi najraje skočil kvišku in zatopotal z množico. Čutim, kako odmevajo udarci bobnov v meni, mišice mojih nog nočejo zaplesati. Tedaj je začel nekdo z visokim, grgravim glasom peti. Zbor se mu je pridružil. Enako vse obvladujoč, nespremenljiv je napev pesmi. Prastare so te pesmi, toda v sebi imajo nekaj tiste enakomerne sile, ki večno obnavlja to zemljo. Nekoliko plesalcev je skočilo iz množice. Zaplesali so divje in zanosno ter zavrtili svoja telesa v svetlobi plapolavih ognjev.

Tedaj je prodrl nenadno Evropec iz mene. Zavohal sem ostr, zbadajoči duh črncev in v trenutku se je spremenila podoba. Sedim nad vse neudobno na umazani rogoznici. Prah in dim ognjev delata ozračje zadušljivo in neznosno. Strašno mi je vroče in samo čudim, se še, da sedim tu in opazujem znorelo drhal, kako skače z divjim zvijanjem v taktu treh bobnov. Treba mi je samo vstati in usekati bobnarje z njihovi lastnimi tolkači po buči, ves čas se bo namah razbilil. Zavladal bo mir in jaz, bili gospodar bom lahko mirno spal. Bržkone je afriško sonce tudi za domačine prekipelo in jim luži možgane. Njihove pesmi so izraz njihove lastne bednosti, prestrašeno tuljenje pred duhovni in praznovanjem. Saj so vendar samo uboga tola podivjanih bebecov, ki jih je zmešalo razbijanje bobnov!

Nad vse zviška, nad vse ravnodušno si prilžem novo cigareto in si mislim pri tem, da ureja selenova stanica cigarete tako, da prihajajo v škatlice vse s pretiakom navzgor. Moj prilžgajnik je zagorel za nekoliko sekund in potem sem vrgel pogled na svojo zapetno uro. A bum-bum-bum tulijo lokoli, toda jaz si držim uro ob uho in poslušam nje enakomerno tiketanje. Preglasilo je vse bobne v afriški goščavi. Moje uho ni več naravnano na valovno dolžino lokolov.

Natočil sem si kozarec rdečega vina in pogledal njegovo rubinasto barvo proti plamenom ognjev. Pri tem je zadel moj pogled od drevesa. Velikanska ognjena kolosa, zeleno-rdeče spreminjajoča se, visijo med vejami. To niso duhovni noči, temveč samo opice in živali, ki jim žar ognjev odseva v očeh. Zdaj sem pač tu, v Afriki... In nenadno začujem spet grmenje lokolov, zaduham čudni vonj rastlinja, zaduham telesa črncev in na novo je planil vame ritem bobnov. Podoba o zblazneli drhali se je izbrisala, Afrika me je spet zajela v svoj čar.

Zamorci plešejo po prastari glasbi. Omamljeni od bevskanja bobnov plešejo in skačejo v navalu divje življenjske radosti. A bum-bum-bum razbija bobni v mojih možganih. Čujem njih klic, toda jaz, beli mož, ga pač ne more razumeti. K vragu vse lokole!

Praški poševni stolpi

Cela vrsta mest se na svetu ponaša s poševnimi stolpi, najslavnejši je pač poševni stolp katedrale v Plzi. Malo pa je znano, da ima Praga številne poševne stolpe, največ med vsemi mesti na svetu sploh, štirje med njimi so tako nagnjeni, da je opaziti to že s prostim očesom. Najpoševnejši je stolp Marijine cerkve v Pragi II., ki so ga zgradili 1320. Njegova nagnjenost napram osi znaša 82 cm. Drugi poševni stolp je vodovodni stolp pri stikovskih mlinih, nagnjen je za 68 cm od osi. Tretji najpoševnejši praški stolp je severni stolp cerkve sv. Jurija na Hradčanih, njegova nagnjenost znaša 42 cm, a zadnji v tej vrsti je stolp mestne hiše v Starem mestu, ki je nagnjen za 24 cm.

Radio Ljubljana

TOREK, 16. JUNIJA 1942-XX

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Slovenska glasba; v odmoru (8.00) napoved časa. 8.15: Poročila v italijanski. 12.15: Klavirski koncert Marte Bizjak-Vallajove. 12.40: Koncert tenorista Janeza Lipuške. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec. Pisana glasba. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Klasični orkester, vodi dirigent Manno. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Koncert sopranistke Nade Stritarjeve. 17.45: Melodije v 19. stoletju. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Lahka glasba. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Vojaske pesmi. 20.45: Domači orkester, vodi dirigent Fragna. 21.20: Koncert Ljubljanske godalnega kvarteta (L. Pfeifer, I. violina: A. Dermerlj, II. violina: C. Sedlbauer, čelo: V. Šušteršič, viola). 22.00: Veselo glasbo izvaja orkester pod vodstvom dirigenta Gallina. 22.45: Poročila v italijanski.

slovstveno življenje na Danskem: z razpisovanjem literarnih nagrad. Take tekme imajo v tej deželi že neko tradicijo. Pred letom je razpisal dnevnik »Politiken« nagrado za najboljšo lirico pesem o Danskem: o lepoti njene narave v sovsnosti z idealnim življenjem danskega ljudstva. Prispelo je več tisoč rokopisov. Pomislite: pri tako malem narodu tako zanimanje za lirico tvorbo, toliko številko »poetov«! Visoko nagrado je prejel neki knjižničar. Potlej se je pokazalo, da je bila pesem plod velike natičnosti in da je ugajala le zaradi prisiljene blagolasje. Nagrajeno pesem so uglasbili in jo zborovsko peli na neki manifestaciji. A to je bilo vse: drugače ni zapustila »zmagovit« pesem prav nobenemu sledu. In vendar jo je razsodišče spoznalo za najboljšo med več tisoč pesmimi! Sukennikov pravilno sklepa, da ne more nobena visoka nagrada in zapeljiva prilika ustvariti res pomembno pesem. Pesnik v pravem pomenu besede se rodi in ne more nastati niti pod ne vem kako močnim pritiskom volje in hotenja. Glejte: izmed več tisoč priložnostno nastalih pesmi ni niti ena, ki bi bila ostala na danskem Parnasu...

Ob tej priliki se Sukennikov spominja nekaterih prejšnjih literarnih tekmovalj na Danskem. Nekako pred 20 leti je založba Gyldendal razpisala 70.000 danskih kron za najboljši roman. Tazelo visoka nagrada je seveda silno izpodbujala danske pisatelje. Izmed dolhih rokopisov je razsodišče prisodilo nagrado romanopiscu Ankerju Larsenu za roman »Kamen modrecev«. Knjigo so ljudje mnogo brali in veliko o nji govorili, toda že kmalu je bila pozabljena in danes ni ostala nobena vidna sled za to »literarno senzacijo«. Ko je Anker Larsen objavil pred nekaj meseci nov roman, je

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

101. Tega gotovo ne veste...

...da je japonsko prosvetno ministrstvo odločilo, naj se v japonskih šolah kakor doslej poučujejo tuji jeziki, da bodo Japonci zmorni spoznavati etične podlage, kulturo, običaje in značaj tujih ljudstev. Tako se bodo japonski dijaki še nadalje učili angleščine, nemščine in francoščine ter v drugi vrsti ruščine. V azijskih prostorih, ki si jih je Japonska v zadnjih mesecih osvojila, bodo uporabljali za začetek kot občevalni jezik iz praktičnih razlogov angleščino, toda sklenjeno je bilo, da jo mora japonsčina polagoma izpodrinuti.

...da je skupina planincev pod vodstvom Fernanda Varele in znanega andinista Adriana Linka na vrhu najvišje andske gore Aconcagua (7039 m) postavila velik križ, ki so ga krstili za »Križ miru«.

...da je že Plinij proglasil mravlje poleg človeka za edina bitja, ki svoje mrtvice pokopavajo. Te živalice so tudi izvrstne preparatorke okostnjakov. Če si hočemo pripraviti okostje kakšne ptice ali majhnega četveronožca, ni drugo potrebno, nego da položimo truplo v bližino kakšnega mravljišča. V najkrajšem času bodo mravlje pospravile s trupla vse mehke in mesene dele, tako da bo ostalo samo okostje.

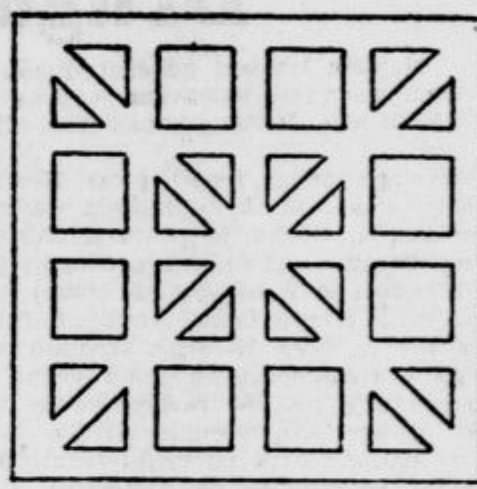
...da sobesednika pri telefonu večkrat spravite v zadrego, ker se ne predstavite. Vaša dolžnost je, da najprej poveste svoje ime in šele potem vprašate, če imate zaželeno zvezo.

102. Kaj je »konjska sila«?

103. Katera igra s kartami se imenuje kakor poroka?

104. Kako imenujemo ženo kakšnega maharadža?

105. Racionalna razsvetljava.

V vključenj naselbini, ki je imela kvadratno obliko, so hoteli urediti racionalno cestno razsvetljava. Na razpolago je bilo pet močnih električnih svetilk, a uprava naselbine jih je hotela postaviti tako, da bi bila vsaka ulica razsvetljena. Načrt naselbine nam kaže podoba. Kako naj bi se postavile svetilke (črni krožci), da bi izpolnile svoj namen?

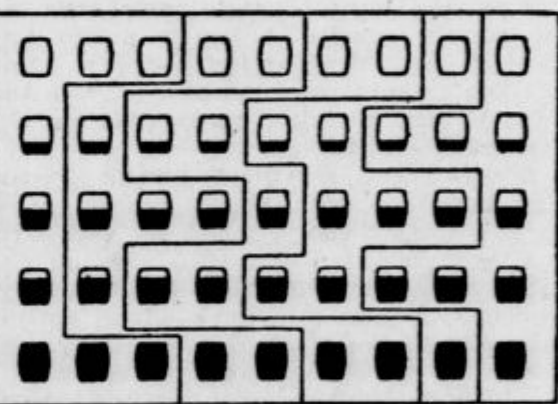
RESITVE NALOG 14. t. m.

96. Ne bo pretežko:

1
71
971
3971
53971

58985

97. Prevoz sodov.

Slika nam kaže eno izmed rešitev, simetrični transport sodov je tedaj povsem mogoč. V kakšnem vrstnem redu se pri tem skupine po devet sodov spravljajo iz skladišča, je vseeno.

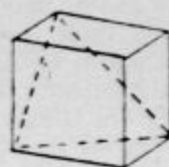
98. Iz lahke plutovine.

Specifična teža plutovine je 0.24. Steber ima prostornino okrog 6.25 kubnih metrov

ali 6250 kubnih decimetrov. Kubni decimeter plutovine tehta 24 dkg, zato tehta ves steber okrog 1500 kg. Ni ga tako krepkega moža, da bi mogel dvigniti to težo!

99. Imate kaj prostornega čuta?

Telo mora imeti sedem voglov, torej ne več nego jih vidimo na podobi:

Iz podobe je tudi razvidno, da ima čudno telo sedem ploskev, medtem ko jih ima kocka šest. Nasprotno pa ima enako številno robov kakor kocka, namreč 12.

100. Nedeljska križanka.

Vodoravno: 1 avtogram, 8 om, 10 samum, 15 real, 16 emancipacija, 19 art, 20 tnaia, 21 ni, 22 amen, 23 el, 24 Lear, 25 drevo, 28 oda, 19 oaza, 31 tog, 33 Irokez, 35 lirika, 37 Lvov, 39 enaki, 41 onika, 42 dal, 43 avla, 45 oj, 46 gen, 47 Ertvan, 50 repa, 52 Santander, 55 tema, 56 jeklo, 58 Niagara, 60 ata, 62 avion, 63 akrostih, 64 in.

Navpično: 1 arheologija, 2 Verlaine, 3 tat, 4 ol, 5 Renata, 6 Amaro, 7 Mal, 8 OC, 9 Minerva, 10 S(turm) A(bteilung), 11 Aca, 12 mimoza, 13 ujed, 14 Manasija, 17 nad, 18 pivo, 20 te, 24 laik, 26 Rio, 27 okel, 30 Zrinski, 32 glavnik, 34 Enare, 36 Ksenon, 38 vladar, 40 kopati, 42 Diana, 44 vl, 48 rt, 49 nego, 51 Ema, 53 alo, 54 ras, 55 Tai, 57 ev(entalno), 59 rt, 61 an.

A NEKDOTE

Kralj Ludovik XII. je potoval po svoji deželi in je moral prenočiti v majhni krčmi. Zjutraj je zahteval za zajtrk jajce. Krčmar mu je hitro postregel, zahteval pa je za plačilo 20 frankov.

Kralj mu jih je plačal, a je dejal: »Pri vas pa morajo biti jajca zelo redka!«

»Ne jajca, pač pa kralji!« je odgovoril krčmar.

Madame Sans Gène je bila že stara, pa je imela še zmerom častilce. Bourbonški princ ji je nekoč rekel:

»Madame, nič se niste izpremenili.«
»Postarala sem se, Sire,« mu je rekla.
»Sploh ne,« je trdil princ.
»Ampak — saj mi je šestdeset let!«
»To vendar še ni starost!«
»Za katedralo seveda ne, za žensko pa,« je menila velika ljubavnica.

VSAK DAN ENA

DISCIPLINA

kariere. Bil je dolga leta c. kr. uradnik v ministrstvu za uk in bogocastje na Dunaju, svojo glasbeno izobrazbo pa je začel kot »Sängerknabe« in jo nato nadaljeval ob strani svojega rednega šolanja in vsakdanjega uradniškega dela. Ko je že vzbujal pozornost z uspešnimi operetami, je dobil nekega dne ukor samega ministra Gautscha, češ da se za ministrskega uradnika ne spodobi, da bi se pri izvajanju operete pokazal na odru kot avtor operete. Malo da mu niso prepovedali komponiranja te lahke, vedre glasbe, ki je prinesla Dunaju več slovesa in koristi kakor razni — Gautschi. Razen »Ptičarja« je Zeller uglasbil še operete »Obersteiger«, »Vagabunden« in »Kollernmeister« ter spisal vrsto manjših zborovskih in instrumentalnih skladb. — Zeller je umrl v starosti 56 let zaradi poškodbe na hrbtenici, ki si jo je nakopal pri poljedilni; padel je prav pred parlamentom, ko je hitel tja zaradi odgovora na neko interpelacijo. Tako se je končalo v budih mukah življenje skladatelja, ki je bil tipičen za nekdanji cesarski Dunaj: avtor vrednih in veselih melodij, kakor so prijale dunajski »Gemüthlichkeit« in vse! tradiciji alpsko-nemške lahke glasbe.

Sloveč! angleški pridigar Swift je sedel nekoč pri veliki pojedini zraven starejše dame, ki ga je morala z neprestanimi vprašanji:

»Gospod dekan,« je hotela slednjic še vedeti, kako se zjutraj opazujem v ogledalu in sem vesela svoje lepote, ali je to greh?«

»Ne,« je nejevoljno odgovoril Swift, »to ni greh — to je zmota!«

Stoletnica skladatelja »Ptičarja«

Pred sto leti, 19. junija 1842, se je rodil v St. Peter in der Au blizu Amstettenu Carl Zeller, skladatelj mnogih popularnih operet, med katerimi slovi še vedno »Ptičar« (Der Vogelhändler). Zellerjev rojstni kraj prireja za dneve od 18. do 20. junija jubilejne slovesnosti. Možno se je moral trdo boriti, preden se je prebil do uradniške

Kronika

Filmi za japonskega cesarja. Generalni poročnik Inamura, vrhovni poveljnik japonskih čet v Nizozemski Indiji, je naročil filmskim operaterjem, da so začeli snemati filme o pokrajinah, segah, navadah in industriji vseh tistih dežel, ki so pod njegovo oblastjo. Novi filmi bodo poslani japonskemu cesarju, da bo spoznaval razmere v pokrajinah, ki jih je zasedla japonska vojska.

Španski zunanji minister v Rimu. Na povabilo grofa Ciana sta odpotovala v Rim španski zunanji minister Serrano Suner in njegova soproga. Iz Madrida sta se odpravila v petek. O pripravi za potovanje so bili obveščeni samo najbližji politični sodavci. Od konca državljanske vojne je Suner zdaj tretjič obiskal Italijo. Prvič je prisostvoval slovesnemu povratku italijanskih legionarjev v Rim, drugič pa je spremljal generala Franca na sestanku z Mussolinijem, ki je bil na italijanski revier.

Italijanski senator na Madžarskem. Bivši italijanski minister za narodno vzgojo Balbino Giuliano je prisel v Budimpešto. Udeležil se je letne zaključne slovesnosti v Italijanskem kulturnem zavodu za Madžarsko. Ob tej priložnosti je predaval kot predsednik italijanskih kulturnih ustanov o sodobni kulturi.

Spet dovoljena prodaja vozniških listov prvega razreda. Po najnovejšem odloku prometnega ministrstva se od sobote 20. t. m. ukinja določba z dne 28. marca 1942 glede vozniških listov potnikov prvega razreda. Od omenjenega dne dalje so vse postaje v Kraljevini pooblašene spet izdati vozne listke prvega razreda.

Plodonosno kolonizacijsko delo. Iz Rima poročajo: Od 1. januarja do 31. maja je bilo z državnim podporo razdeljenih in sestavljenih 878 novih naseljenjskih hiš za 964 družin v skupnem znesku 64.102.128 lir. Nadalje je bilo 112 družinskih hiš razdeljenih za skupni znesek 6.642.022 lir ter 427 hiš popravljenih in zboljšanih za bivanje za skupno vsoto 26.711.577 lir. Slednje gredo v korist 465 družin.

Madžarski kulturni teden v Milanu. Madžarski vladni odposlanec, pooblašeni minister in tiskovni šef Anton pl. Uleini-Rieviczki je bil ob svojem prihodu v Milano slovesno sprejet. Po otvoritvi madžarskega kulturnega tedna je milanski župan Gallarati Scotti privedel gostom na čast slavnostno večerjo. Madžarski odposlanec je v zdravici izjavil, da Madžari nikdar ne bodo pozabili, kolikšno hvalo so dolžni Mussoliniju in italijanskemu narodu. Rekel je, da so Madžari za vse čase vklebili Duceja v svoje srce in to v znamenju zveste hvaležnosti. Madžarski odposlanec se je s spremstvom odpeljal v Streso (Lago Maggiore), kjer je gost milanskega župana in milanskega zavoda Istituto di Alta Cultura.

Smrt viteza železnega križa. Pri hudih napadnih bojih v Marmariki je bil 27. maja nevarno ranjen nemški polkovnik Hans Lewin pl. Barby. Bil je odklovan z viteškim križcem železnega križa. Za dobljenimi ranami je zdaj izdihnil. Njegov polk je izgubil zelo pogumnega poveljnika.

Sahovski turnir v Solnogradu. V drugem kolu sahovskega turnirja je Klaus Junge proti Keresu igral katalonsko otvoritev. Po premočni pozicijski igri je dosegel slednji ugodnejšo končnico. V časovni tiski je nato Junge izgubil še figuro in se je vdal. Bogoljubov se je branil proti Stoltzu s Caro-Kannovo obrambo. Po natančni pozicijski igri je prišel Bogoljubov v prednost, šved pa je igral vztrajno in res je Bogoljubov napravil grobo napako in izgubil. Schmidt je začel proti dr. Aljehinu igro z damskim kmetom. Svetovni mojster je v srednji igri spregledal dobljeno pozicijo, toda Schmidt tudi potem ni najbolje nadaljeval in je končno spregledal mat. Stanje točk po drugem kolu je naslednje: Keres, Stoltz 1 in pol, dr. Aljehin, Bogoljubov 1, Junge in Schmidt pol.

Bolgarski orkester gostuje na Madžarskem. Kraljevski simfonistični orkester iz Sofije je prisel 10. t. m. pod vodstvom Dimitrija Popova v Budimpešto. Popov je profesor sofijske glasbene akademije in dirigent sofijske kraljeve dvorne opere. Orkester je bival 4 dni v Budimpešti in je priredil 11. t. m. velik koncert v Domu madžarske kulture. Bil je gost madžarskega vojnega in prosvetnega ministrstva.

Nevihata s silno točo v Bielli. Oblasti so sedaj nekoliko pregledale ogromno škodo, ki jo so napravile nevihte zadnjih dni na tovarniških napravah tekstilnega industrijskega okoliša v Bielli. Med nevihto je padla silovita toča, katere posamezna zrna so tehtala do 50 g in imela veličino kurjega jajca. Toča je zdrobila vsa okna

pri tekstilni tovarni, tako da je treba popraviti cele stote razbitega stekla. Močno je poškodovala tudi stroje ter uničila precejšnje množice izgotovljenega blaga, polizdelkov in surovin. Mestoma je bila toča tako gosta in huda, da je ranila precej delavcev, ostali pa so se morali zateči v protiletska zaklonišča. Nič manjša ni škoda, ki jo je povzročil naliv, ko je nevihta dossegla svoj vrhunec in se je utrgal oblak na Biello. Voda je vdrla v poslopja ter je poplavila skladišča blaga, stroje in skladišča surovin.

Zemeljski plaz v Ivrei. V Quassolu pri Ivrei so zadnji nalivi zmečali zemljo, da se je udri ogromen zemeljski plaz v dolino. Posebno prizadeta je bila vas Borgo Franco, kjer je bilo popolnoma porušeno osem hiš, 11 drugih pa občutno poškodovanih. Mnogoštevilne družine so ostale brez strehe. Fašistična zveza je takoj uredila zašilno pomoč prizadetim ter se lotila očiščenja razvalin in zavarovanja ogroženih poslopij. Pri tem delu so ji pomagale vojaške ženiške čete ter gasilci okoliških vasi. Prvotno so mislili, da je tudi število človeških žrtev zelo znatno, na vso srečo pa se je izkazalo, da jih je pri štetju okoli 500 prebivalcev manjkalo le nekoliko, pa še ti so bili v oskrbi raznih bolnišnic in zasebnikov. Človeških žrtev je doslej ugotovljenih 7. Med temi je neka Margerita Guglielmi, mati dvojčkov. V hiši Guglielmiovih so stanovali tudi trije maloletni nečaki. Hiša je še vedno popolnoma zasuta v zemeljskem plazu in doslej ni bilo mogoče odkopati nobene izmed žrtev. Poleg teh šestih smrtnih ponesrečencev je bil zasut v neki drugi hiši še štirinajstleten deček.

Sodobne naloge delovnega urada. V sedanjih vojni je posebno zaposlen delavski urad v Linzu. Urad obsega področje mesta in šestih okrožij, koder se je zlasti zadnja leta močno razširila industrija. Letno oskrbuje ta delavski urad povprečno 450.000 oseb. Tu pa niti niso vsi tuji delavci, ki prihajajo v veliko prehodno taborišče delavskega urada v Linzu, kjer jih zdravstveno pregledajo, nakar jih pošljejo dalje v Nemčijo na delo. Delovni urad v Linzu zaposljuje tolmače za 22 jezikov. Toliko nalogosti je namreč zastopanih med tujim delavstvom, ki prihaja v prehodno taborišče pri Linzu.

Dvanajst delavcev je zasulo kamenje. V španiji je zaposleno veliko število delavcev pri gradnji novega predora Alfas del Duero, kjer je velika električna centrala ob umetnem jezeru. Te dni so spet razstreljevali skale. Naboj pa je prežgal eksploziv in je velik plaz kamenja zasul 12 delavcev. Sicer so bili reševalci takoj na mestu, vendar zasutih doslej še niso mogli rešiti in ne vedo, ali je kateri izmed njih še živ.

Zidje se na Madžarskem ne smejo javno kopati. Ko je nastopila kopalna sezona, so začela posamezna madžarska mesta omejevali židom dostop v javna kopališča. Prvi tak ukrep je izdal župan v Subotici dr. Hugo Meszaros. Prepovedal je blagajnikom javnega kopališča, da bi izdajali vstopnice ljudem, ki spadajo pod židovski zakon.

Ravnatelj novosadske zastavljajnice pred sodiščem. V Novem Sadu je vodil zastavljajnico bančni uradnik Izidor Zsikaty. Obiskal ga je neki novosadski trgovec z orožjem in ga prošil, naj mu izroči zastavljenih 27 samokresov. Objubil je, da bo dolžno svoto pecneje plačal. Ravnatelj je ustregel, denarja pa ni nikoli dobil. Prav tako je nekemu uradniku izročil zastavljeni radijski aparat, ne da bi prejel dolžno vsoto. Zaradi takih podobnih prestopkov je moral te dni pred sodišče, ki ga je obsodilo na štiri mesece zapore.

Huda nevihta s točo na Madžarskem. Iz Budimpešte poročajo, da so v nekaterih pokrajinah južnega in zapadnega Madžarskega pretekli dne divjale silovite nevihte s točo. Zlasti hudo neurje je bilo v železni županiji ter Monostru, kjer so posamezna zrna toče tehtala do 350 g. V smotki županiji je 7000 oraloval obdelane zemlje popolnoma opustošeno. Toča je napravila tudi veliko škodo na bivališčih in ranila mnogo živine na prosteg. Mestoma je bila plast padle toče na zemlji visoka do 15 cm.

Angleški spomenik v Parizu so prevrnili. Na trgu pokojnega angleškega kralja Edvarda VII. je stal spomenik, in sicer pred hotelom, ki se prav tako imenuje po angleškem kralju. Te dni je bil spomenik prevrtnen s podstavka in je treščil ob tla. Tablica, ki jo so »prevratniki« nato obesili na podstavek, pravi, da so spomenik odstranili mladi pripadniki francoske ljudske stranke.

Italijanska žena v življenju naroda

Rimska žena se je živahno udeleževala političnega življenja; nekateri sgrafiti v zidovih Pompejev, pričajo še dandanašnji o zanimanju, ki ga je imela žena za volilne borbe. Svetli Pavel navaja, da so se mnoge žene odlikovale po svojem spreobračanju, posebno pa se diakonice, ki so zavzele v prvotni cerkvi pomembno mesto. Barbarski vpadi so zadušili za več stoletij vse ženske pobude, katere so se potem prebudile šele po letu 1000.

Sveta Skolastika in sveta Klara sta bili v začetku našega duhovnega vstajenja pionirke nove dobe. Spominimo se slavne pobožne svete Katarine iz Siene, ki je bila rojena v letu 1347. in ki se je kot posredovalka med Florentinsko republiko in Gregorijem XI. borila s pogumom, ožarjenim z božansko vero, tako dolgo, dokler ni pripravila papeža do tega, da se je vrnil v Rim. To predstavlja politično dejanje, ki je življenjskega pomena za italijansko zgodovino. Diplomatska bistrumost se tako zelo italijanske svetnice se nam prikazuje v njenih delih, katerih kritična razlaga je danes poverjena Društvu katerinatov, katerega člani so pravniki, diplomati in znameniti učenjaki.

Vpliv ženske se je dosledno razširil tudi na politično polje, na podlagi dedne pravice, katero ji je priznava tako rimska kakor tudi longobarska zakonodaja. Vidimo, kako so dejansko v srednjem veku, še bolj pa v začetku preporoda ženske prevzele po feudalnem dednem pravu na podlagi pravice potomcev upravo dednih dežel in zapovedovale vazalov.

V Milanu, Padovi in v Mantovi so ponov-

no vladale ženske in tudi Napoli sam je bil, prelen je zasedla prestol Burbonska dinastija, ženski fidelkomis.

V tej zvezi je primerno omeniti vladno Eleonore Arborea, hčere Marijana IV. in žene Genevoveza Brancalone Doria, in okrožju Arborea, ki je bila ena izmed starih sardinskih dežel ob koncu štirinajstega stoletja. Ko je upostavila oblast svoje dinastije nad uporniškim ljudstvom, ki ji je ubilo brata Hugona, je Eleonora vodila v 21. letu svojega vladanja svojo vojsko proti aragonskemu kralju, upravljalna je na obdobju vreden način državne finance in je izdala v korist svojega narola »Carta di Logue«, katere domira določila so ostala v veljavi do leta 1865.

Italijanske žene so razvijale torej v življenju naroda pomembno delavnost tudi v časih, v katerih so imele s pravnega stališča manjšo svobodo. Idejno gibanje, ki se je izvršilo v osemnajstem stoletju, je dovelo ženi, da si je pridobila nekatere predprave, toda v resnici ni šlo za drugo, kakor za abstraktna načela brez vsakršne praktične vsebine in katere so bila na hitro zadušena v naslednjem razdobju zaradi nazadnjaškega postopanja.

Med preporodom so se ženske z vneino in navdušenjem udeleževale bojev za svobodo. Bile so junakinje in mučence, ki so neustrašeno zrlle smrti v oči, kakor na primer San Felice Pimentel Fonseca; junake soproge kakor na primer Tereza Confalonieri; znane pobornice, kakor na primer Castiglione; matere in soproge, kakor mati Carilijev in Badiera Oliva Mancini in številne druge; upornice in bojovnice, kakor Kristina Belgioioso, ki je napisala tudi žive članke o ženskih zadevah. Ko je bila izgnana zaradi domovinskih razlogov, je imela šele 22 let; ko je bila stara, je dala svoje dragulje za kritje stroškov

• Koliko stane Anglijo vojna? London, si dopisnik »Göteborgs Posten« poroča, da je vojna doslej veljala Anglijo 10 milijard funtov. Za časa cele prve svetovne vojne niso znašali angleški vojni izdatki niti celih 8 in pol milijard. Dnevni izdatki Anglije znašajo zdaj 12,5 milijona funtov, nasproti 5 milijonom v začetku vojne.

• S praznimi steklenicami si je pomagal. V marsikaterem mestu zbirajo prazne steklenice. Tako tudi v Vilni. Kdor prinese 10 praznih steklenic, dobi nakaznico za četrt litra žganja, ki je v tistih krajih se vse bolj v navadi kakor pri nas. Neki marljiv zbiralec je lahko oddal nič manj kakor 4000 praznih steklenic. Dobil bo torej nakaznico za 100 litrov žganja, kar predstavlja v Vilni že majhno premoženje.

IZ LJUBLJANE

u— Rdeči križ, oddelek za vojne ujetnike, objavlja: Paketi s hrano za vojne ujetnike in internirance v Campo concentrato No. 89 se bodo sprejemali vsak četrtek od 8. do 12. in od 14. do 18. ter vsak petek od 8. do 13. ure v skladišču trdnice Tanko, Kapiteljska ul. 3. Največja dopustna teža paketa je 5 kg. Na paketu naj bo napisan točni naslov prejemnika in vsebina paketa.

u— Ljubljanski hišni poselniki imajo po § 62. naredbi bivšega bana dravske banovine o zaščiti javnih cest in varnosti prometa na njih, o redu in snagi itd., dolžnost, da snažijo in skrope hodnike in pešpoti ob vsej dolžini svojega posestva. Kazenske sankcije določajo globo od 3.80 L do 380 L, v primeru neizterljivosti pa zapor od 1 do 20 dni. Opozorjamo hišne poselnike, naj se vestno ravnaajo po tej naredbi.

u— Zaradi nenavadne suše je po mestnih cestah precej prahu. Mestna občina se trudi, da bi ceste čim bolj skropila z vsemi razpoložljivimi prevoznimi sredstvi. Skropilci pa težko opravljajo svoje delo, ker se pasanti ne umikajo skropilnim vozilom in zato ostajajo večji deli cest in hodnikov neposkropljeni in prašni. Opozorjamo pešce, naj se v interesu higijene umaknejo v veže ali kamorkoli, kadar prihaja skropilni voz, da bi mogel skropilec namočiti cesto po vsej širini. Skropiljenje ne služi samo preprečevanju prahu, temveč tudi prav občutno hladi ulice.

u— Onesnaženje javnih cest, ulic, trgov, nasadov itd. je strogo prepovedano. Onesnaženje in seveda tudi pisanje in risanje

Naše gledališče

D R A M A

Torek 16. junija, ob 17.30: Poročno darilo. Red Terek.
Sreda 17. junija, ob 17. uri: Romeo in Julija. Red Sreda.
Četrtek 18. junija, ob 17.30 uri: Šola za žene. Red Četrtek.
Petek 19. junija zaprto. (Generalna)

Gioacchino Forzano: »Poročno darilo«. Dejanje se plete okrog ljubzenske zgodbe mlade farmaceutke in mladega avtomobilista, ki ga zanese naključje v apoteko letovisarskega mesta. Igrali bodo: Lucio Simičević, Karla Jan, Emilija Nablocka, Annibala Plut, učitelj Gale, oficijal Brezgar, Castelli-Presetnik, župnik-Bratina, h'šna-Rakarjeva, zdravnik-Peček, letovisčarka J. Boitarjeva, vaščan-Vertin, delavec-Raztresen. Režiser: prof. O. Šest.

W. Shakespeare: »Romeo in Julija«. Tragedija dveh mladih ljudi, ki postaneta žrtvi rodbinskega sovraštva. V tej poetični igri je pokazal dramatik moč zveste ljubezni v subtilnih lirskih prizorih in razkrajajočo moč sovraštva v močnih dramatskih scenah. Naslovni vlogi igrata Vida Juvanova in Slavko Jan. Režiser: dr. Kreft; inscenator: inž. E. Franz; scenska glasba D. Zebre.

O P E R A

Torek 16. junija: Zaprto.
Sreda 17. junija, ob 16.30 uri: Madame Butterfly.
Četrtek 18. junija, ob 16.30 uri: Evgenij Onjegin. Red B.
Petek 19. junija, ob 15. uri: Boccaccio. Opereta. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

P. I. Čajkovski: »Evgenij Onjegin«. Operno besedilo po istoimenski pesnitvi Puškina. Sedem slik. Pell bodo: Larino Poličeva, Tatjana-Heybalova, Olga-Spanova, Onjegin-Primožič, Lenski-Slodojev, Gremin-Lupša, Filipjevna-Stritarjeva, Triquet-B. Sancin, stotnik-Skabar, Zarecki. Dolničar, Gillot-Mencin. Dirigent: Anton Neffat; režiser: C. Debevec; zborovodja: R. Šmoniti; koreograf: inž. P. Golovin.

nje po zidovih, pljuvanje, izlivanje pomij l. dr., metanje ogorkov cigaret, tramvajskih vozniških listkov, papirja, kostanj in luščin, olupkov pomaranč, papirnatih vreč za sladoled itd. Kdor dela nesnago in smeti po ulicah in cestah ali piše in riše po zidovih ter kakorkoli krši to naredbo, bo kaznovan z globo od 3.50 L do 380 L ali z zaporom od 1 do 20 dni. Enaka določila so tudi v zdravstveno policijskih navodilih in pojasnilih o varstvu snage in higijene po ulicah, v obratovalnicah in hišah v mestu Ljubljani. Ta določila pa predpisujejo globo do 190 L ali do 10 dni zapore. Zaradi vedno večjega števila prekrškov je nadzorstvo poostreno ter zato opominjamo vse prebivalstvo na red in snago.

u— Nesreče. Skladnica drv se je zvrnila na 64letnega delavca Ivana Jereba iz Ljubljane in mu zlomila nogo. Z lpe je padel in si poškodoval hrbtnico 40letni Jože Kregar z Ježice. Levo nogo si je poškodovala 36letna žena delavca Franja Rusova iz Dobrunj. Njen sovašan, 31letni zidar Franc Lampič pa se je vrezal v levo. Pri padcu si je zlomila levo 19letna dijalkinja Silva Tomčeva iz Ljubljane. Pri cepenju drv pa sta se ponesrečila 59letni delavec Gasper Breščič z Vrhnike in 45 letni hišnik Anton Zagar iz Ljubljane. Kamnita plošča je padla na nogo 3letnemu sinu uradnika Tončku Kmetu iz Ljubljane in mu jo zlomila. Ponesrečenci so bili sprejeti na zdravljenje v ljubljansko splošno bolnišnico.

u— Damo in gospoda, ki sta pobrala v ponedeljek jutraj v Franciškanski ulici pred trafiklo zlati obsek, prosim, da ga tudi tam vrnete, ker je drag spomin.

Z Goreniskega

Škoda po požaru je državna škoda, pravi gorenjski tehnik in izvajal, Kljub vsem svarilom, opozorilom in pojasnilom se še vedno ponavljajo požari, ki jih povzročajo igrači se otroci. Posebno pogosti so požari na kmetih, kjer je zlasti v škodnih, ki jih smatrajo otroci zaradi slame in sena za posebno priljubljeno igrarišče, nevarnost požara večja kakor na igriščih mestnih otrok. Če starši nimajo prilike pošiljati otroke v otroški vrt ali jih sicer koristno zaposliti, se morajo zavedati, da je posebno zdaj v vojni njih največja dolžnost, da opozarjajo otroke na požarno nevarnost in da jih nadzorujejo. Statistike kažejo, da bi se najmanj dve tretjini požarov dale preprečiti, ker je njih vzrok lahkomišelnost. Zato velja v prvi vrsti staršem poziv: Pazite, da se otroci ne igrajo z ognjem, kajti škoda po požaru je državna škoda.

Žrtve planin. V koroških planinah so se spet zgodile tri hude nesreče. Najprej so našli mrtvega 40-letnega Viljama Steffingerja, doma iz Hamburga. Padel je s skal nad Malnico. Nato se je ponesrečila 31-letna Marija Novakova iz Berlina, ki je bivala na oddihu pri Sv. Krvi. Padla je z neke skale na Velikem Kleku in jo je odnesel hudournik. Trupla doslej še niso našli. Še lani 28. decembra sta se na Velikem Kleku smrtno ponesrečila planinarja

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu veljavne od ponedeljka 15. t. m. do objave novega cenika

Ljubljana, 12. junija

Po dogovoru z zastopniki in zastopniki konsumentov, pridelovalcev in prodajalcev je mestni tržni urad Visokemu komisiariatu spet predložil najvišje cene za tržno blago v Ljubljani ter jih je ta odobril.

Z odlokom VIII/2, št. 2089/11, Visokega komisiariata za Ljubljansko pokrajino veljajo za Ljubljano določene najvišje cene od ponedeljka 15. junija 1942-XX zjutraj dalje, dokler ne izide nov cenik.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje:

Kislo zelje na drobno 3 L, kmečko kislo zelje 2.50 L, kisa repa 2 L, nova repa 2 L, karkifolia 5 L, grah 4.30 L, kolerabice 3.50 L, rdeča pesa brez listja 4 L, rdeči korenček brez zelenja 4 L, črna redkev 1.50 L, redkvice 3 L, osnaženi hren 4 L, šopek zelenjave za juho 0.50 L, peteršilj 4 L, por 3.50 L, zelena 4 L, trda in zdrava domača čebula 4 L, šalota 5 L, česen 7 L, berivica 2 L, glavna solata 4 L, radič 3 L, spinaca 3.50 L, domači belušji 9 L, rabarbara 4 L, češnje 6 L, kilogram jagod 10 L, kilogram borovnic 5 L, liter suhih bezgovih jagod 6 L, kilogram suhega šipka 8 L, kilogram suhega lipovega cvetja 20 L, jajca po 1.75 lire.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozorjamo, da veljajo vse te cene samo za blago, pridelano v Ljub-

Dieter Nödecken in Ede Veths, oba iz Porrenja. Zdal so našli oba trupla in ju prinesli na pokopališče pri Sv. Krvi. Stara sta bila 18 let, maturanta, ki sta se odpravila iz planinske koč ob najslabšem vremenu. Zajel ju je plaz in trupla je odkrila šele pomlad.

Razdelitev veleposilstva. Kmetijsko vodstvo v Smohorju na Koroškem je neko slabo upravljeno veleposilstvo v Ziljski dolini razdelilo med kmetovalce. Na ta način se je okrepilo več dednih kmetij in je bilo ustanovljenih nekaj novih.

Iz Hrvatske

Zdravilno kopališče v Vrduku. Pri kopanju premoaga v sremskem rudniku Vrduku so rudarji našli na močan izvir tople žvepene vode. Njena temperatura znaša 35 do 40 stopinj. Zdravilno vodo so takoj izkoristili in zgradili velik odprt bazen ter pokrito kopališče za 10 sodobno urejenih kabin. Kopališče služi v prvi vrsti rudarjem in rudniškim uslužbencem. Sčasoma pa ga bodo razširili, da bo lahko njegove blagodati užival tudi širši krog ljudi.

Novo zdravilišče za tuberkuloze. Ministrstvo za zdravstvo je odobrilo kredit 200.000 kun za opremo pomožnega zdravilišča za tuberkuloze v Tuzli. Dela na preureditvi nekega paviljona državne bolnišnice so se že pričela. Zdravilišče bo vodil dr. Milan Goldner.

Slovaki naj se javijo! Poslaništvo slovaške republike v Zagrebu naproša vse Slovake, bivajoče na področju Nezavisne države Hrvatske, ne oziiraje se na to, ali imajo slovaško ali hrvatsko državljanstvo, naj se pismeno javijo na naslov slovaškega poslaništva zaradi statističnih podatkov.

Hrvatska bo sodelovala na pedagoški razstavi v Sofiji. Bolgarska Prosvetna zveza bo septembra priredila razstavo mednarodne pedagoške književnosti. Med drugimi državami se bo razstave udeležila tudi Hrvatska.

Izmenični koncerti hrvatskih in italijanskih umetnikov. Iz Rima se je vrnil rektor hrvatskega državnega konservatorija prof. Pozajčić, ki je uredil vse v pogledu izmenjave absolventov italijanskih in hrvatskih konservatorijev. Pričakuje se, da bo v prihodnji glasbeni sezoni več zanimivih italijanskih gostovanj.

Bolnišnica v Dugi Resi dobí vodovod. Duga Resa je bila še pred dvema letoma priključena na karlovaški vodovod, državna bolnica pa je bila vse doslej brez vodovodne napeljava. Zdal polagajo cevovod preko reke Mrežnice in bodo dela v kratkem končana.

Razstava »Zidje« v Karlovcu. Pred dnevi je bila v dvorani Hrvatskega doma ob navzočnosti predstavnikov civilnih, vojaških in ustaških oblastev otvorjena razstava »Zidje«. Med meščani je zanjo veliko zanimanja.

Otvoritev Nemškega doma v Jajcu. Nedavno je bil s posebno svečanostjo odprt v Jajcu Dom nemške narodne skupine. Otvoritvi je prisotvoval okolišnji vodja Hamm iz Sarajeva, predstavniki oblastev in številno meščanstvo.

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu veljavne od ponedeljka 15. t. m. do objave novega cenika

Članski pokrajini, ker je za blago, uvoženo iz drugih pokrajin, v veljavni cenik za zelenjavo in sadje št. 15 na modrem papirju. Posebno pa opozorjamo prodajalke in prodajalce, da mora biti blago, napreda; po teh cenah, zdravo, otreblijeno in v takem stanju, kakor je opisano v ceniku. Vsa povratna mora biti snažna in oprana, vendar pa ne več mokra, pač pa sveža.

Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navedenemu blagu ne samo na Vodniškovi in Pogačarjevem, temveč tudi na živilskih trgih v Mostah, na Viču, na Sv. Jakobu trgu in v Šiški, enako pa sploh pri vseh prodajalcih in prodajalcih po vsej mestni občini Ljubljani.

Še vedno je prebivalstvo nepoboljšljivo pri preplačevanju blaga, čeprav ve, da je preplačevanje prav tako kaznivno kakor prodajanje nad najvišjimi dopustnimi cenami. Ta splošnost skrajno škodljiva razvada se je razpasla že tako daleč, da se celo kupovalke drznejo vmešavati v poslovanje organov urada za kontrolo cen, ki jih ima Visoki komisiariat na trgu za nadzorstvo. Prav resno svarimo tako kupovalke kot prodajalke in prodajalce, naj se ne vmešava v poslovanje kontrolnih organov, ker je oviranje uradnega poslovanja zelo, zelo hudo kaznivno. Sicer naj se pa naše gospodinjke napovedi vendar še spametujejo, da ne bodo delale škodo same sebi z nesmiselnim preplačevanjem.

med obema abesinskim vojskama, se je italijanska žena posvetila drugičnim skrbem in si tako osvajala ono mesto, katero ji je pristojalo v družabnem življenju naroda.

V letu 1908. je bila osnovana v Rimu prva šola za prostovoljno pomočnice Italijanske Rdečega križa, katero je odprla Nj. Vel. kraljica Helena v vojaški bolnišnici na Celju. Drugi podobni tečaj so bili v Firenci, v Bolonji in v Modeni; vsch diplom je bilo 110 in nove pomočnice so bile poklicane privklrat v mesecu decembru istega leta ob priliki kalabrijsko-siciljskega potresa. Naslednje leto so povečali število šol na 17 s 530 diplomami in sestre Rdečega križa so nudile svoje prvo pomoč v letih 1911. in 1912. med libijsko vojsko, 14 pa se jih je udeležilo balkanske vojske v letih 1912. in 1913. Med tem so postali tečajji dvoletni, da bi tako mogli nuditi gojenkam večjo pripravo in nadaljevali so se do leta 1915. s 4000 diplomami.

Dne 24. maja 1915. leta, ko je stopila Italija v svetovno vojno, so se italijanske žene v tisočih vrstale v Rdeči križ, dočim so zopet druge nudile znotraj domovine odpor, moralen in državljanski, ki so ga zahtevale razmere. Njihovo junastvo ni bilo nič manjše od junastva njihovih predhodnic. Kot delavke, uradnice, poljske delavke in kot prostovoljne pomočnice so hitro postale element narodnega življenja. Svoje zgodovinsko poslanstvo so izvrševale z vzvišenim čutom discipline in tudi poguma; med omni, ki so junakinja žrtvovala svoje življenje, se navajajo sestre Rdečega križa, dijakinje in delavke. Odklivanj je bilo 171. V spisah parlamenta in senata so na svetlih straneh opisana dela in junastva žen. Italijanske žene so bile tudi zaslužne za domovino in tudi zanje se je morala zaključiti nova zgodovinska doba.

(Po knjigi Marije Castellanijeve)

SPORT

Iz Bologne v Rim

je bil v nedeljo prenešen naslov nogometnega prvaka Italije — Napoli in Modena pojmeta v divizijo B

Trideset nedelj ali celih sedem mesecev in še več je teklo sportno tekmovalstvo za najbolj popularno latoriko Italije, za naslov najboljšega nogometnega kluba med 160 enajstoricami, ki od večnega Rima do zadnjega podeželskega mesteca organizirano gojijo to borbeno igro. Od pozne jeseni lanskega leta preko vse dolge zime — s kratkim presledkom na polovici poti — in do predčerašnjim so se zgrinjali tisoči in tisoči prijateljev na nogometnih igriščih vse Italije, da so od termina do termina sledili razvoju vsake posamezne faze te borbe, da so se navduševali in žalostili ob uspehih in neuspehih svojih ljubljencev, kakor jim je bila pač usoda naklonjena ali ne na tej dolgi in naporni poti do zaključnega udarca.

V nedeljo je bilo odpskano tekmovalstvo v diviziji A, kjer je sodelovalo 16 kandidatov, večinoma starih in daleč izven domov, nekateri predstavniki italijanskega nogometa. Med to skupino kandidatov za pomolni naslov so se dogodili že do semkaj razvijali tako, da nedeljski izidi sami skoraj niso mogli več spremeniti odločitve glede najvažnejšega vprašanja, kdo bo prihodnjo sezono zastopal in branil čast nogometnega prvaka Italije. Roma, ki se je v drugem delu tekmovalstva kar naenkrat pojavila v prvih vrstah, je to svojo premoč branila z nekaj presledilji dovolj vztrajno, proti koncu pa ji je uspelo nekaj tako srečnih podvigov, da se ji za zadnji nastop praktično ni bilo treba bati nobenega presenečenja. Z naslovom v žepu je šla na igrišče in ga po končani igri z Modeno tudi prejela ob silnem navdušenju občinstva — prvič v zgodovini italijanskega nogometnega prvenstva, ki je stara že 44 let.

Od Rome navzdol pa do četrtega mesta pred koncem tabele iz te divizije predvčerajšnjim tudi niso bile več važne zmage ali porazi. Moštva so že imela svoja mesta od najbolj častnih tja do silo sprejemljivih, nevarno pa je bilo za trojico onih enajstoric, ki so na predzadnji termin obvisle nad prepadom, in sicer onim, iz katerega vodi pot samo še v divizijo B in kjer je kruh za obstoj in sportno slavo še mnogo trši kakor med elito. Atalanta, Napoli in Livorno so bili na tem, da jih zadene ta usoda, in sicer samo zaradi tega, ker so Napolitanci zadnji čas poginili svoj stroj z veliko odločnostjo in je vse kazalo na to, da bodo premagali še zadnjo oviro. Toda nogomet ne bi bil nogomet, če bi se ne bilo zgodilo drugače, kakor so računali oni. Šli so v Genovo in izgubili; ker je obnem Atalanta igrala remis, Livorno pa se je rešil svoje naloge v Milanu z gladko zmago, je moral Napoli spet v prejšnjo družbo z Modeno. Oba pojmeta v divizijo B skupno, kakor se je obetalo že precej dolgo v teku tega tekmovalstva.

Zadnje kolo je poteklo bolj ali manj v znamenju sklenjenih računov. Moštva, ki so imela še ambicije, so stvar prišla resno, ostala pa so se očitno sprijaznila s položajem. Evo, na kratko nekaj besed o posameznih srečanjih:

Roma—Modena 2:0. Zaslužena zmaga domačinov kljub odlični obrambi modenskega vratarja. Oba gola sta padla v prvi polovici igre. Modena ni igrala najbolj podrejene vloge, toda vsi napori za doseg častnega gola so bili zaman. Gledalo je tekmo nad 20.000 oseb.

Genova—Napoli 3:0. Že do prve polovice so Genovčani izbili dva gola na dobro in tudi po odmoru so se dogodki razvijali samo njim v korist. Ko so zadeli že tretjič v gol Napolitancev, so začeli ti ostreje. Posledice: nelepa igra in izključitve, toda rezultat se ni menjal več.

Florentina — Torino 2:1. Hitra in živahna igra, ki je v prvih 45. min. prinesla domačinom prvo zadoščenje. Florentinci so pozneje še povišali na 2:0, čast Torina pa je rešil Borel v 21. min. drugega polčasa. Domači so potem še dolgo napadali, toda ostalo je pri dveh točkah, ki so nanje računali samo veliki optimisti.

Lazio—Venezia 2:0. Lazio je tudi na be-neskih tleh pokazal svojo briljantno formo zadnjega časa. Bil je v glavnem v napadu že ves prvi polčas, toda do zgoditka mu je vselej manjkalo ono najzadnje. V drugem delu igre je njegov napadalec Puc-nelli le presenetil beneškega vratarja, in sicer dvakrat zaporedoma in v kratkem presledku. Venezia je obdržala svoje mesto.

Livorno—Milano 2:0. Veliki dan Livorna, ki je zasluženo dobil igri in dve točki ter se rešil iz obupnega položaja na pred-

zadnjem mestu v tabeli. Milanska enajstori-ca je igrala (doma!) močno pod običajno formo, tako da naloga Livorna niti ni bila najtežja, čeprav tako odločilna.

Atalanta—Ambrosiana 1:1. Na terenu prve je prvi uspeh zabeležila Ambrosiana in vse je že kazalo tako, da bo ostalo pri tem edinem zgoditku. Toda 2 minuti pred koncem so domačini le zaposlili milanskega vratarja Franzosija tako nevarno, da je sodnik priznal gol, čeprav je žoga ostala v njegovih rokah nekaj za belo črto.

Juventus—Bologna 1:1. Remis, ki ni pomenil posebnega. Prvi so bili gostje že v četrtni min., ne dolgo potem pa tudi domačini uspešni pri strelh. Pozneje se ni dalo doseči nobene spremembe in slavna rivala iz starih časov sta se razšla brez odločitve in — brez škode za oboje.

Liguria — Triestina 2:1. Manj zanimiva partija ob lahki premoči gostov, brez dvoma pod vtisom stanja v tabeli. Igra igrala v Triestu, da je pač razočarala publiko.

Ocene za sezono 1941-42

1.) AS Roma 42 točk (novi nogometni prvaki Italije za XX. leto).
2.) AC Torino 39, 3.) AFC Venezia 38, 4.) AC Genova 1893 37, 5.) SS Lazio 37, 6.) Juventus 32, 7.) AGC Bologna 29, 8.) US Triestina 29, 9.) AC Fiorentina 27, 10.) AC Milano 27, 11.) AC Liguria 27, 12.) AS Ambrosiana-Inter 26, 13.) BC Atalanta, 24, 14.) US Livorno 24, 15.) AC Napoli 23, 16.) O Modena 19 točk.

Bari nepremagljiv

Po remisu v Sieni vodi še zmerom s 3 točkami naskoka pred Padova

V diviziji B je bilo zadnje nedeljo na vrsti XII. povratno kolo. Vodilni Bari je gostoval v Sieni in pustil tamkaj pol izkupička v tekmi brez gola. Škoda ni velika, saj se zmerom vztrajno ubira pot naprej. Drugoplasirana Padova se je znebila sitnega nasprotnika na domačem terenu z najtesnejšim uspehom; zdaj je že za dve točki na boljšem od neposrednega nasledovalca Vicenze, ki je z lahkoto opravila s šibkim Luccheseom. Vsekakor je treba upoštevati, da bolj nevarna Pescara ni končala igre z Reggiano, ki je bila v 32. min. drugega polčasa prekinjena z 1:0 v korist Pescare in bo šele zveza odločila, kaj bo z obema točkama. Izredno lep je bil pot uspeh Fanfule nad Alessandrio, pa tudi Fiumane v dvoboju z bližnjimi sosedji iz Udina.

Od imen in števil navajamo za danes iz te divizije naslednje:

v Fiumi: Fiumana-Udinese 4:1, v Lucii: Vicenza-Lucchese 5:1, v Novari: Novara-Prato 1:1, v Sieni: Siena-Bari 0:0, v Brescii: Brescia-Savona 2:1, v Lodiju: Fanfule-Alessandria 6:0, v Pisi: Pisa-Pro Patria 1:0, v Reggii: Reggiana-Pesara-Reggiana 1:0 (prekinjena) in v Padovi: Padova-Spezia 2:1.

Stanje v tabeli: Bari 44 točk, Padova 41, Vicenza 39, Pescara 38, Brescia 37, Novara 34, Spezia 32, Alessandria in Pisa 31, Pro Patria, Udinese, Siena in Fanfule 28, Fiumana 22, Reggiana 21, Prato 20, Lucchese 9. Rezultat prekinjene tekme ni vstet.

Po ostalih terenih

Kolesarska dirka iz Torina v Piacenzo, ki je bila letos izvedena že tretjič na tej 180 km dolgi progi, je zbrala 43 udeležencev, med katerimi jih je prišlo do cilja 28. Zmagal je G. Servaderi iz Forlija v 5:24 ali s povprečno hitrostjo 33.333 km na uro.

V otvoritveni plavalni dirki v Milanu je na 1852 m dolgi progi zasedel prvo mesto »stari« vztrajnostni plavalec Giacomo Liguri s časom 17:50.4. Mož je prišel v vodstvo po 200 m in ga je potem obdržal do cilja.

Na mednarodnem teniškem turnirju v Genovi so bili v nedeljo na vrsti razni finalni. V singlu gospodov je Čili spet enkrat porazil Romanonja, kar pomeni, da so udeleženci iz tujine (Marzuri in Hrvači) morali očehati že prej.

Obnovite naročnino!

Iz Novega mesta

n— Novomeška nedelja. Tudi to nedeljo je zbudilo Dolenje krasno poletno jutro. Že v zgodnjih dopoldanskih urah je zavladala vročina, popokne pa je sonce pripelalo kakor v najbolj vročih avgustovskih dnevih. Krasen dan so Novomeščani izražali za daljše izlete v lepo novomeško okolico in posebno Hrib, Vrševce, Gotna vas in Šmiloh so zabeležili obisk, kakor ga že dolgo ne pomnijo. Mladina je izrabila krasno nedeljo za kopanje in čolnarjenje. Na obeh bregovih Krke je kar mrgolelo kopalcev. Dokaj skrbni povzročajo sedaj vroči dnevi dolenjskim kmetovalcem. Polja in njive so že dokaj zapuščena in če ne bo kmalu izdaten dež namoči zemljo, grozi nevarnost, da bodo posevki kaj slabo uspevali. Radi izredno lepega vremena se je letos pričela predčasno košnja in tudi to nedeljo so mnogi kmetovalci izkoristili za sušenje in spravljanje prve košnje, ki je prav dobro uspeła. Prav lepo kažejo sadna drevesa in vinogradi, ki jim sedanje krasno vreme največ koristi.

n— Za mrtvega proglasen. Novomeško okrajno sodišče je na predlog sorodnikov uvedlo postopanje, da se proglasi za mrtvega posestnik Ruparčić Franc iz Travniške. Ruparčić je odšel že leta 1912. s trehuhom za kruhom v Ameriko, kjer je bil od leta 1918. do 1924. v umobolnici v Ferbus-Falssu radi omračitve uma kot posledice močnega udarca po glavi in kjer je baje tudi umrl.

n— Življenje in smrt. V aprilu je bilo v prečeski župniji rojenih 6 otrok, od tega 1 dekle. Umrli so Rifelj Anton iz Velike Bučne vasi, Kic Marija iz Huda, Meglič Franc iz Grubija, Novak Albert iz Huda, Kokljč Jožef iz Gor, Kamenc in Kovačič Marija iz Cegelnice. Poročili pa so se Šporer Jožef in Jančar Jožefa, ter Meglič Fr. in Štamfelj Jožefa.

n— Pridobivanje nove plodne zemlje. Kakor v ostalih mestih je tudi Novo mesto hotelo izkoristiti vsak peščen zemlji za čim skrbnejšo obdelavo. Mestna občina je brezplačno odstopila zanimancem veliko zemljišče za pošto, ki je bilo prav skrbno obdelano in posejano. Tudi del mestnega parka pred okrajnim glavarstvom so vo-jaki prekopali in na njem zasadili krompir ter zelje. Razen tega pa je mestna občina dala društvu Mali gospodar brezplačno košnjo na obdelskih zemljiščih. Društvo Mali gospodar je dodelilo to košnjo svojim najrevnejšim članom, katerim je na ta način omogočena reja domačih živali.

n— Obdelovanje polj. Ker prihajajo pritožbe, da puščajo nekateri kmetje svoje njive zelo zapuščene in s tem povzročajo sebi in lastnikom sosednjih zemljišč veliko škodo, se opozarjajo vsi kmetovalci, da je taka malomarnost kazniva. V smislu zakona o zatiranju bolezni na kulturnih rastlinah je vsak imetnik zemljišča dolžan štiti svoje kulture proti plevu, boleznim in škodljivcem z odgovarjajočimi obrambnimi sredstvi. Občine morajo gledati na to, da imetniki zemljišč izvršujejo svojo dolžnost; če je kdo ne stori, bo občina ali okrajno glavarstvo podvela zatiralne ukrepe na imetnikove stroške.

Saint-Saens in Massenet sta bila neko poletje v majhnem franoskem kopališču. Prišel je novinar in obiskal najprej Saint-Saensa, da bi ga intervjuval. Pogovor se je počasi sukal k Massenetu.

»Kako sodite o njem, mojster?«
»Massenet, hm... da... dober človek, ampak slab talent. Preveč nasladen. Brez domislekov...«

Novinar je nato odšel k Massenetu in na koncu razgovora je vprašal o Saint-Saensu:

»Kako sodite o njem, mojster?«
»Saint-Saens... oh... velik umetnik, poznavatelj klasikov, genialni domisleki...«

»To se pa čudim,« je rekel začuden novinar, »da vi govorite o njem s tolikim priznavanjem, medtem ko pravi on o vas tako prezirljivo...«

»Nič ne de,« ga je prekinil Massenet, »najbrž se oboja motiva.«

Filozof David Hume se je peljal nekoč na ladji z lady Wallaceovo, svojo zvesto prijateljico. Nenadno je nastal hud vihar.

»Kaj bo z nama, dragi prijatelj?« je skrbelo damo.

»Kakor se zdi, si bomo naju privoščile ribe,« je odgovoril Hume.

Lady se je v svojem obupu tudi junaško pošalila:

»In koga izmed naju bodo ribe najprej požrle? Vas ali mene?«

Hume je strokovnjaško pogledal na svoj obsejni trebušček in dejal:

»Požrešne ribe planejo po meni, sladkosnede pa bodo dale prednost Vaši Svetlosti.«

brala za počitek varen kot ob znožju velike bele skale, ki je bila od žarkov zahajajočega solca segreta kakor peč; ta čas, ko je dremala, je Niva blodil okrog in iskal pustolovščin.

Mahoma je zagledal pred seboj srditega rogača. Ta žužek je bil velikanski, skoraj dva palca dolg hrošč; svetločrne bojne klešče so se mu krivile kakor dva železna kavla, ostalo, lepo kovinskorjavo pikčasto telo pa se je bleščalo na solncu kakor oklep.

Niva se je prihulil na trebušček in ga je opazoval. Srce mu je burno utripalo: rogač je bil komaj peden od njega in se je pomikal naprej! V tem je bila smešna, da malo ne spotikljiva plat zadeve: izmed vseh živih stvari, kar jih je bil danes srečal, je bila ta prva, ki se ni znal rešiti pred njo. Ko je na svoji dvojni vrsti nog počasi koracal proti njemu, je rogač povzročal rahen šum, ki ga je medvedek razločno slišal. Niva, bojevit in pustolovski krvi kakor njegov oče Suminitik, se je ohrabil in iztegnil šapo. Še tisti mah je dobil rogač Šigavase na moč strašno lice: krilo so mu zabrnala kakor strojna žaga, klešče so se mu odprle tako široko, da bi bila zlahka odščipnila človeški prst, in nazadnje je jel potresavati na svojih šestih nogah, kakor bi pričel nekakšen ples.

Niva je jadrno umaknila šapo; Šigavase se je zaradi tega potolažil in se jel znova pomikati proti njemu. Niva seveda ni slutil — in to je bila tragična stran položaja — da vidi drobna stvarca samo štiri palce daleč. Toda vrednemu sinu očeta, kakršen je bil Suminitik, bi se bilo zdelo zoper naturo, pobegniti pred takšnim drobižem. Ker ni vedel nič bolj-

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda L.—60, taksa —60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—

Služkinjo

ki zna kuhati in opravljati vsa gospodinjstva, sprejemem takoj. Oskrbna v hiši. Kunovar Valentin, vrtnar, Sv. Križ-Ljubljana. 7773-1

Briv. pomočnika

sprejemem takoj. Merlak, Sv. Petra c. 76. 8056-1

Postrežnico

pridno, pošteno, iščem za takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 8052-1

Izurnjene krojaške

pomočnice sprejme salon »Lady«. Kreditna banka. 8050-1

Postrežnico

za čes dan, ki zna kuhati, sprejemem takoj. Stanovje v bližini Most. Slučajarna, Ribniška ul. št. 15. 8047-1

Mizar. pomočnika

sprejemem takoj. Prelovšek, Opekarska c. 31. 8065-1

Vajenci (-ke)

Beseda L.—60, taksa —60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—

Brivskega vajenca

ali vajenke sprejemem takoj. Primo, Dolenjska c. št. 20. 8046-44

Službe išče

Beseda L.—30, taksa —60, za dajanje naslova ali za tifo L 2.—

Gospodična

z veliko maturo išče službo vagojiteljice, asistentke ali kot pisarniška moč. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nastopim takoj«. 8066-2

Preprosto dekle

delovno, srednjih let, ki ima veselje prodajati, želi primerne zaposlitve. Cenjene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nastopim takoj«. 8059-2

Pouk

Beseda L.—60, taksa —60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—

Inštruiram

za malo maturo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Matura«. 8044-4

Inštruktorja

za drugošolca klas. gimn. iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Klasika«. 8053-4

Prodam

Beseda L.—60, taksa —60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—

Kino

snemalna kamera znane švicarske tovarne »Bolex« za 16 mm široto ter 30 m filma; optika 1:2.5; Eksponometer optičen, avtomatičen stavec; polnoma nov — zelo ugodno napredaj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kino-Bolex«. 7832-6

Športni voziček

plet, dobro ohranjen, napredaj. Celovška 155. 8054-6

Športni voziček

prodam. Jensekova ul. 4, visokom pritličje, desno. 8061-6

Največ oglasov ima

»JUTRO«

inserirajte torej tudi vi!

Pohištvo

Beseda L.—60, taksa —60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—

Prodamo

moderno orehovo in 1 hrastovo črno politirano jedilnico, preproge, pisalno mizo, 2 pisalna stroja, krojaški šivalni stroj, malo rabljen in razne druge predmete. — ABC, Ljubljana, Medvedova c. 8, poleg kolodvora Šiška. 8057-12

Kupim

Beseda L.—60, taksa —60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—

Prazne steklenice

od Jekocitrola, Tonovina, Eftusina in Eukalcina, očistene kupujemo. Čestostaklo, Resljeva c. 8. 7893-7

Stanovanje

oddaja

Stanovanje

3 sob., pritlikin, brez kopalnice, strog center, oddam. Natančne ponudbe z opisom družine na ogl. odd. Jutra pod »Točen, snajene«. 7835-21

Opremljeno sobo

čisto, s posebnim vzhodom, v bližini g. Kolodvora, Tyrševa c., iščem takoj ali s 1. julijem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljša go-spodična«. 8045-23a

Opremljeno sobo

čisto, s posebnim vzhodom, v bližini g. Kolodvora, Tyrševa c., iščem takoj ali s 1. julijem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljša go-spodična«. 8045-23a

Opremljeno sobo

čisto, s posebnim vzhodom, v bližini g. Kolodvora, Tyrševa c., iščem takoj ali s 1. julijem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljša go-spodična«. 8045-23a

Opremljeno sobo

čisto, s posebnim vzhodom, v bližini g. Kolodvora, Tyrševa c., iščem takoj ali s 1. julijem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljša go-spodična«. 8045-23a

Opremljeno sobo

čisto, s posebnim vzhodom, v bližini g. Kolodvora, Tyrševa c., iščem takoj ali s 1. julijem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljša go-spodična«. 8045-23a

Opremljeno sobo

čisto, s posebnim vzhodom, v bližini g. Kolodvora, Tyrševa c., iščem takoj ali s 1. julijem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljša go-spodična«. 8045-23a

Opremljeno sobo

čisto, s posebnim vzhodom, v bližini g. Kolodvora, Tyrševa c., iščem takoj ali s 1. julijem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljša go-spodična«. 8045-23a

Opremljeno sobo

čisto, s posebnim vzhodom, v bližini g. Kolodvora, Tyrševa c., iščem takoj ali s 1. julijem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljša go-spodična«. 8045-23a

Opremljeno sobo

čisto, s posebnim vzhodom, v bližini g. Kolodvora, Tyrševa c., iščem takoj ali s 1. julijem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljša go-spodična«. 8045-23a

Opremljeno sobo

čisto, s posebnim vzhodom, v bližini g. Kolodvora, Tyrševa c., iščem takoj ali s 1. julijem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljša go-spodična«. 8045-23a

Opremljeno sobo

čisto, s posebnim vzhodom, v bližini g. Kolodvora, Tyrševa c., iščem takoj ali s 1. julijem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljša go-spodična«. 8045-23a

Opremljeno sobo

čisto, s posebnim vzhodom, v bližini g. Kolodvora, Tyrševa c., iščem takoj ali s 1. julijem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljša go-spodična«. 8045-23a

Opremljeno sobo

čisto, s posebnim vzhodom, v bližini g. Kolodvora, Tyrševa c., iščem takoj ali s 1. julijem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljša go-spodična«. 8045-23a

Opremljeno sobo

čisto, s posebnim vzhodom, v bližini g. Kolodvora, Tyrševa c., iščem takoj ali s 1. julijem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljša go-spodična«. 8045-23a

Opremljeno sobo

čisto, s posebnim vzhodom, v bližini g. Kolodvora, Tyrševa c., iščem takoj ali s 1. julijem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljša go-spodična«. 8045-23a

Opremljeno sobo

čisto, s posebnim vzhodom, v bližini g. Kolodvora, Tyrševa c., iščem takoj ali s 1. julijem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljša go-spodična«. 8045-23a

Opremljeno sobo

čisto, s posebnim vzhodom, v bližini g. Kolodvora, Tyrševa c., iščem takoj ali s 1. julijem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljša go-spodična«. 8045-23a

Stanovanja

Beseda L.—60, taksa —60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—

Iščem

prazno ali opremljeno sobo s souporabo kuhinje, enosobno stanovanje ali sobo s študijem. Pomagala bi v gospodinjstvu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mirna stranka 777«. 8060-21a

Sobo odda